

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN**

Krešimir Varga

**OBLIKOVANJE I PRIJELOM
STUDENTSKOG ČASOPISA**

ZAVRŠNI RAD

Varaždin, 2012.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN**

Krešimir Varga

Redoviti student

Broj indeksa: 38134/09-R

Smjer: Informacijski sustavi

Preddiplomski studij

**OBLIKOVANJE I PRIJELOM
STUDENTSKOG ČASOPISA**

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

doc. dr. sc. Valentina Kirinić

Varaždin, rujan 2012.

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. PERIODIČNE PUBLIKACIJE.....	2
2.1. NOVINE I ČASOPISI	2
2.2. UREDNIŠTVO ČASOPISA	4
2.3. STOLNO IZDAVAŠTVО	4
2.4. NOVINARSKI TEKST I NJEGOVA OPREMA.....	5
3. DIZAJN ČASOPISA I PRIPREMA MATERIJALA ZA PRIJELOM.....	7
3.1. PROCES DIZAJNA	7
3.2. ELEMENTI DIZAJNA	9
3.2.1. <i>Prostor</i>	9
3.2.2. <i>Linija</i>	10
3.2.3. <i>Tekst</i>	11
3.2.4. <i>Boja</i>	13
3.3. PRINCIPI DIZAJNA	15
3.3.1. <i>Kontrast</i>	15
3.3.2. <i>Ponavljanje</i>	15
3.3.3. <i>Poravnanje</i>	16
3.3.4. <i>Blizina</i>	16
3.4. PRIPREMA TEKSTA, FOTOGRAFIJA I ILUSTRACIJA ZA PRIJELOM.....	16
4. GRAFIČKO OBLIKOVANJE STRANICA.....	18
4.1. MARGINE I STUPCI.....	18
4.2. PISMO	19
4.3. RAZMACI, PRORED I PORAVNANJE TEKSTA	20
4.4. FOTOGRAFIJA U PRIJELOMU.....	22
5. PRAKTIČNI DIO: DIZAJN I PRIJELOM STUDENTSKOG LISTA STAK.....	23
5.1. KONCEPT STUDENTSKOG LISTA	23
5.2. POSTAVKE DIZAJNA I GLOBAL	25
5.3. PRIPREMA MATERIJALA ZA PRIJELOM	27
5.4. GRAFIČKO OBLIKOVANJE I PRIPREMA ZA TISAK U MS PUBLISHERU 2010	28
5.4.1. <i>MS Publisher 2010</i>	28
5.4.2. <i>Postavke publikacije i stranica</i>	29
5.4.3. <i>Naslovnica i zadnja stranica</i>	36
5.4.4. <i>Unutrašnjost časopisa</i>	36
5.4.5. <i>Priprema za tisak</i>	40
5.5. PROMIDŽBA STUDENTSKOG LISTA	44
5.6. KOMENTARI NA PRAKTIČNI RAD.....	45
6. ZAKLJUČAK	47
LITERATURA	48
ČASOPISI I NOVINE IZ KOJIH SU PREUZETI SLIKOVNI MATERIJALI.....	50
POPIS PRILOGA	51

1. Uvod

Usporedi li se neka stranica iz novina ili časopisa od prije pedesetak godina s nekom stranicom iz današnjeg doba, može se primijetiti ogromna razlika u kvaliteti tiska, grafičkom oblikovanju, načinu prikazivanja informacija te novinarskoj, grafičkoj i ilustrativnoj opremljenosti članaka (slika 1.1.). Nekada su se novine i časopisi sastojali samo od teksta i primitivnih grafičkih elemenata (slika 1.1. – primjer 1). Nakon nekog vremena njihove stranice su upotpunjene crtežima i ilustracijama (slika 1.1. – primjer 2), a zatim i fotografijama koje su pratile tekst. No, u posljednje vrijeme, izgled novina i časopisa znatno se promijenio te se na njihovim stranicama pojavljuje sve više grafičkih elemenata (slika 1.1. – primjer 3).

Slika 1.1. Razvoj oblikovanja novina kroz povijest
[*The New York Times*, *Sunday Journal and Star* i *Večernji list*]

Prvi razlog zbog kojeg je došlo to tih promjena vezan je uz značajno unaprjeđenje tiskarske tehnologije i računalnih programa za prijelom i pripremu za tisak. Nekada je slaganje novina zahtjevalo mnogo rada i umijeća, a danas računalni programi omogućuju da se rade vrlo složeni prijelomi na jednostavniji način. Drugi razlog vezan je uz promjene u novinarstvu. Sve više jača tabloidni pristup novinarstvu. Grafički izgled novina postao je kvalitetniji i složeniji. U današnje vrijeme na novinskoj stranici prevladavaju kraći tekstovi s bogatom novinarskom opremom i brojnim grafičkim elementima, a gotovo ju je nezamislivo vidjeti bez ikakve fotografije.

Grafički dizajn vizualnom komunikacijom prenosi određenu poruku ili ideju, a kroz kvalitetnu primjenu grafičkih i tipografskih pravila daje publikacijama prepoznatljiv izgled. Osmišljavanje dizajna, priprema materijala za grafičko oblikovanje i izradba prijeloma – osnovne su faze nastajanja časopisa koje će biti opisane u teorijskom dijelu ovog završnog rada, a potvrđene praktičnim dijelom kroz izradbu studentskog časopisa u programskom alatu za stolno izdavaštvo.

2. Periodične publikacije

2.1. Novine i časopisi

Publikacija je svaki tiskani ili elektronički medij kojim se prenose poruke. Publikacije mogu biti neperiodične ili periodične. Knjige i brošure ubrajaju se u neperiodične tiskane publikacije jer se objavljuju u obliku jednog izdanja ili unaprijed određenog broja svezaka. Prema UNESCO-u [1964, str. 144], ukoliko se publikacija sastoji najmanje od 49 stranica, ne ubrajajući omot, naziva se knjigom, a ukoliko se sastoji od najmanje 5, ali ne više od 48 stranica, naziva se brošurom. Navedene publikacije ujedno su i omeđene publikacije, što znači da se sastoje od konačnog broja izdanja.

Nasuprot knjigama i brošurama nalaze se novine i časopisi. Navedene publikacije objavljuju se u obliku pojedinačnog izdanja pod istim nazivom i uzastopnim numeriranjem u neprekinutoj seriji te se zbog toga nazivaju serijskim ili periodičnim publikacijama. Neomeđenost je još jedna bitna karakteristika te vrste publikacija, što znači da nemaju konačan broj izdanja te da mogu izlaziti u nedogled. Prekid izlaženja najčešće je iz finansijskih ili političkih razloga, a nikada ne zbog iscrpljenja građe koju publikacija obrađuje.

„Novine su serijska publikacija koja izlazi dnevno, tjedno ili polutjedno i izvještava o tekućim zbivanjima i temama od općeg interesa, obično većih dimenzija (od 36 cm nadalje), bez korica, a odmah iza naslova najčešće slijede članci“ [Pigac Ljubi i Zajec, 2011, str. 3]. Dnevne novine, poput *Večernjeg lista*, najčešće su informativno-političkog sadržaja te se u njima objavljaju vijesti o događajima iz svakodnevnog političkog, društvenog, kulturnog i sportskog života.

Ovisno o uređivačkoj politici, odnosno načinu odabira vijesti i pristupu prezentaciji sadržaja, dnevne novine mogu biti [Malović, 1995, str. 89-90]:

1. **ozbiljni, analitički dnevni** – objavljaju vijesti iz područja unutarnje i vanjske politike, posebnu pažnju posvećuju kulturi, gospodarstvu i znanosti, novinarski stil je ozbiljan i analitičan, informacije su točne i cjelovite, a naklade su niže;
2. **popularni dnevni ili tabloidi** – objavljaju vijesti koje zanimaju većinu čitatelja (poput svakodnevnih događanja i zanimljivosti iz svijeta poznatih i slavnih), novinarski stil karakteriziraju kratki tekstovi, bombastični naslovi, senzacionalna otkrića i provokativne fotografije, njihova popularnost je ogromna, a naklade su milijunske.

Za razliku od dnevnih, tjedne novine, poput *Glasa Koncila*, najčešće sadržajno obuhvaćaju samo jedno područje koje detaljnije obrađuju. Ta područja mogu biti vjera, sport, politika i sl.

„Časopis je serijska publikacija koja izlazi u redovitim razmacima najčešće kraćim od godine i obično sadržava zasebne članke“ [Pigac Ljubi i Zajec, 2011, str. 3]. Za razliku od novina, imaju manje dimenzije, veći broj stranica i korice. Većina novina izlazi dnevno, a proces nastajanja mjeri se u satima. Zbog toga novine najčešće donose pregled događanja u proteklom danu. Časopisi izlaze rjeđe (mjesečno, dvomjesečno, polugodišnje, godišnje ili povremeno) te zbog toga imaju drugačiji pristup obradbi sadržaja: kroz lepezu različitih novinarskih oblika detaljno obrađuju pojedine teme i zauzimaju jasne stavove. Najdetaljnije obrađena tema u časopisu naziva se temom broja. Časopisi mogu biti znanstvenog, književnog, političkog, zabavnog, poučnog ili drugog sadržaja.

Danas novine i časopisi mogu izlaziti i u elektroničkom obliku. Za većinu publikacija, Internet predstavlja dodatnu platformu kojom proširuju tiskano izdanje, no sve je više časopisa koji izlaze samo u elektroničkom obliku (primjerice, fotografski časopis *Blur magazine*). Primjer tiskanog i elektroničkog izdanja jednog časopisa prikazan je na slici 2.1.

Slika 2.1. Tiskano i elektroničko izdanje časopisa *Modra lasta*

Organizacija ili osoba koja pokreće izdavanje publikacija naziva se izdavačem ili nakladnikom. Svaka publikacija u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu može dobiti oznaku (ISSN ili ISBN) koja olakšava obradbu, prijenos i razmjenu podataka o publikaciji.

„ISSN (eng. *International Standard Serial Number*) je Međunarodni standardni broj serijske publikacije kojim se ona identificira neovisno o zemlji izdavanja, jeziku ili abecedi, učestalosti izlaženja i mediju te neovisno o tome izlazi li ili je prestala izlaziti ili će tek izaći“ [NSK: ISSN].

„ISBN (eng. *International Standard Book Number*) je Međunarodni standardni knjižni broj koji predstavlja jedinstveni identifikator knjiga i drugih omeđenih publikacija bez obzira na medij na kojem se objavljaju“ [NSK: ISBN].

2.2. Uredništvo časopisa

Uredništvo ili redakcija je mjesto gdje nastaje časopis. Proces izradbe časopisa obuhvaća brojne sudionike [Malović, 1995, str. 111-13]:

1. **glavni urednik** – donosi odluke o tome kako će redakcija biti organizirana i što će u časopisu biti objavljeni, odgovara za sav objavljeni sadržaj;
2. **zamjenik i pomoćnici glavnog urednika** – zamjenik zamjenjuje glavnog urednika u njegovoj odsutnosti, a pomoćnici vode pojedine sadržajne cjeline ili izdanja;
3. **urednici rubrika** – ukoliko je uredništvo organizirano prema rubrikama, na čelu svake rubrike nalazi se urednik koji odlučuje o njezinom sadržaju te raspodjeljuje zadatke;
4. **redaktor** – ispravlja tekst s novinarskog stajališta;
5. **lektor** – pravopisno čisti tekst od pogrešaka i stilski dotjeruje tekstove;
6. **korektor** – poslije prijeloma pregledava jesu li sve elementi stranice pravilo smješteni;
7. **novinari, fotografi i ilustratori.**

Vezano uz grafički dizajn i prijelom časopisa najčešće se spominju dvije uloge [Primorac, Šimeg i Šojat, 2010, str. 32]:

1. **grafički urednik** – osmišljava postavke dizajna časopisa, raspoređuje priloge na stranice, crta izgled svake stranice rukom ili na računalu, a ukoliko je redakcija manja, obavlja i poslove grafičkog tehničara;
2. **grafički tehničar ili realizator prijeloma** – uz pomoć programa za stolno izdavaštvo pretvara ideje i zamisli grafičkog urednika u novinsku stranicu.

2.3. Stolno izdavaštvo

Stolno izdavaštvo (eng. *Desktop Publishing*, DTP) odnosi se na „korištenje osobnog računala ili radne stanice za izradu visokokvalitetnih tiskanih dokumenata“ [Panian, 2005a, str. 153]. Svaki alat za stolno izdavaštvo ima mogućnost pregledavanja izgleda publikacije na zaslonu koji je gotovo jednak izgledu ispisane publikacije. To svojstvo označava se kraticom WYSIWYG¹.

Vrlo je bitno odmah na početku objasniti razliku između nekoliko pojmove. Dizajn časopisa nije isto što i grafičko oblikovanje. Dizajn časopisa određuje se prije grafičkog oblikovanja, a riječ je o osmišljavanju postavki dizajna, odnosno izgleda svih grafičkih elemenata u časopisu, koje će se koristiti kod grafičkog oblikovanja. Prijelom je drugi naziv za grafičko oblikovanje, a odnosi

---

¹ WYSIWYG (eng. *What You See Is What You Get*) aplikacija – „doslovno: ono što vidiš je ono što dobivaš, aplikacija koja korisniku omogućuje da na zaslonu vidi točno ono što će se pojaviti na papiru nakon ispisivanja pomoću pisača“ [Panian, 2005b, str. 298]

se na „postupak u kojem se obrađeni tekst, fotografije i ilustracije pretvaraju u novinsku stranicu, uz pomoć različitih grafičkih elemenata“ [Primorac, Šimeg i Šojat, 2010, str. 208].

Postoji velik broj alata za grafičko oblikovanje, no najčešće korišteni je *Adobe InDesign* koji se na profesionalnom tržištu koristi kao najbolji alat za prijelom publikacija. Neki od ostalih često korištenih programa su *Microsoft Publisher*², *QuarkXPress* i *Scribus*. Alati za stolno izdavaštvo (DTP alati) razlikuju se od programa za obradbu teksta. Tekstni procesori, kao što je *Microsoft Word*, prvenstveno su namijenjeni uređivanju teksta, dok DTP alati omogućuju izradbu složenih publikacija kombiniranjem teksta i grafike. U *Microsoft Wordu* postoji opcija *Page Break* koju mnogi poistovjećuju s prijelomom stranice, no to su dva različita pojma. U ovom slučaju *Page Break* predstavlja prekid stranice i prijelaz na sljedeću u navedenom programskom alatu te nema nikakve veze s grafičkim oblikovanjem stranice.

2.4. Novinarski tekst i njegova oprema

Različiti novinarski tekstovi vrlo često se generaliziraju i nazivaju samo člancima. No, to nije u potpunosti točno jer postoji čitava lepeza novinarskih oblika izražavanja³. Neki od njih su: vijest, proširena vijest, izvještaj, komentar, osvrt, kolumna, anketa, crtica, intervju, reportaža, kritički prikaz, recenzija i putopis.

Svaki od tih oblika ima neke specifičnosti koji dolaze do velikog izražaja kod oblikovanja samih novinskih stranica, počevši od duljine teksta pa sve do njegove opreme. Vrlo je važno da grafički urednici i grafički tehničari budu upućeni u temeljna znanja o novinarskim oblicima izražavanja i njihovoj opremi jer se svi novinarski tekstovi ne prelamaju na jednak način. Prva bitna razlika odnosi se na duljinu i formu tih tekstova, a druga na njihovu novinarsku opremu.

Opremu novinarskog teksta [Primorac, Šimeg i Šojat, 2010, str. 60] čine:

1. **naslovna cjelina (oprema u užem smislu)** – nadnaslov, naslov i podnaslov;
2. **ostalo (oprema u širem smislu)** – međunaslovi, potpisi pod fotografije i okviri.

Svaki članak obavezno mora biti opremljen. Naslovna cjelina dovoljna je za kraće tekstove, a ukoliko je članak duži koristi se i oprema u širem smislu. Svaka fotografija objavljena uz članak mora biti potpisana. Svi elementi novinarske opreme teksta prikazani su na slici 2.2.

---

² Korištenje jedne od ranijih verzija *MS Publisher* (2003) opisano je u časopisu *Enter* (broj 32, rujan 2005. godine) u članku *Školski listovi današnjice* autorice Lidije Kralj

³ O novinarskim oblicima izražavanja više informacija moguće je pronaći u knjigama: (a) Mihovilović, M., *Profesionalni novinar*, Profil, Zagreb, 2007., str. 104-116 i (b) Primorac, B., Šimeg, M. i Šojat, A., *Novinarstvo u školi*, Školska knjiga, Zagreb, 2010., str. 68-108

Slika 2.2. Oprema novinarskog teksta na primjeru reportaže iz školskog lista *Kap*

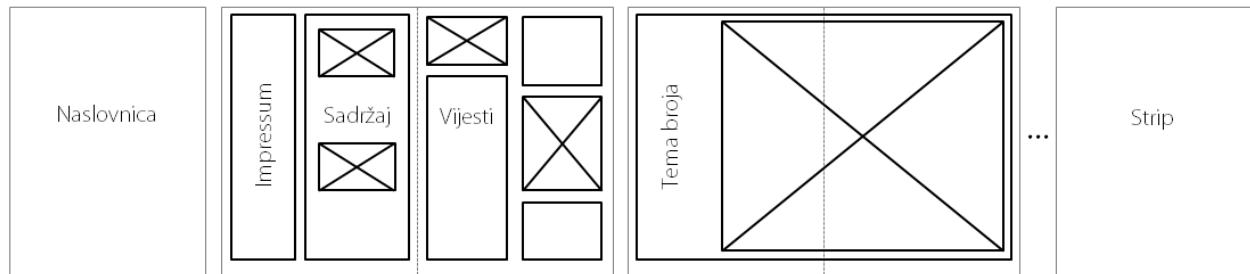
3. Dizajn časopisa i priprema materijala za prijelom

3.1. Proces dizajna

Definiranje dizajna i priprema materijala za prijelom ključne su predradnje za uspješno grafičko oblikovanje. Dizajn se određuje prije grafičkog oblikovanja i to nakon što su prikupljeni svi potrebni materijali (tekstovi, fotografije, ilustracije i grafički prikazi). Prvi i osnovni korak u osmišljavanju dizajna časopisa je definiranje izgleda svih grafičkih elemenata, odnosno osmišljavanje postavka dizajna koje će kasnije uvelike olakšati i ubrzati grafičko oblikovanje.

„Dizajn treba uskladiti sa svrhom i porukom koja se želi prenijeti čitateljima, a najbolji je onaj koji je neprimjetan. To znači da čitatelja ni u jednom trenutku ne će ometati u čitanju, omogućiti će mu snalaženje u tekstu i ne će mu preagresivnim grafičkim elementima skretati pozornost sa sadržaja, zato su i funkcionalne bjeline sastavni dijelovi izgleda stranice“ [Primorac, Šimeg i Šojat, 2010, str. 162].

Drugi, ali ne i manje važniji, korak je crtanje izgleda svih stranica u časopisu, odnosno izradba globala, špigla ili *layouta* (slika 3.1.). „Global bi trebao sadržavati grubu ili umanjenu skicu predložene stranice i uključivati položaje grafika, naslova, okvira za tekst, tijelo teksta s pratećim detaljima kao što su veličina točke, težina, uporaba boje, itd.“ [Ibbotson i Rudin, 2002, str. 87].

Slika 3.1. Global, špigel ili *layout*

Prijedlog dizajna, osim ručno, moguće je napraviti i na računalu od već pripremljenih materijala za prijelom. Primjerice, može se predložiti izgled *lažnih duplerica* na kojima se materijal proteže na dvije stranice, a lažnim se nazivaju zbog toga što nisu smještene u samoj sredini časopisa.

Postavke koje se definiraju dizajnom prikazane su na slici 3.2. Navedene postavke moraju se primjenjivati na svim stranicama budećeg časopisa. No, to ne znači da se treba prestrogo držati kalupa prilikom osmišljavanja dizajna, već treba unijeti dozu kreativnosti i originalnosti. U tome pomažu osnovni elementi i principi dizajna koji predstavljaju ključni faktor za dobar dizajn.

Slika 3.2. Postavke dizajna časopisa (mentalna mapa izradena prema [Primorac, Šimeg, i Šojat, 2010., str. 163-64])

3.2. Elementi dizajna

Elementi dizajna su osnovna građevna jedinica dizajna, a mogu biti odvojeni objekti na stranici ili skupina objekta koji zajedno čine cjelinu. To su: prostor, linija, tekst i boja.

3.2.1. Prostor

Format je prostor ili ploha određenih fizičkih dimenzija. Odabir prikladnog formata izuzetno je važan jer količina materijala kojeg treba pripremiti i grafičko oblikovanje ovise o proporcijama, orijentaciji i veličini formata. „Kvadratni formati su neutralni, vertikalni se smatraju aktivnima, suprotstavljujućima, a horizontalni pasivnim, umirujućim“ [Rena, 2012, str. 9].

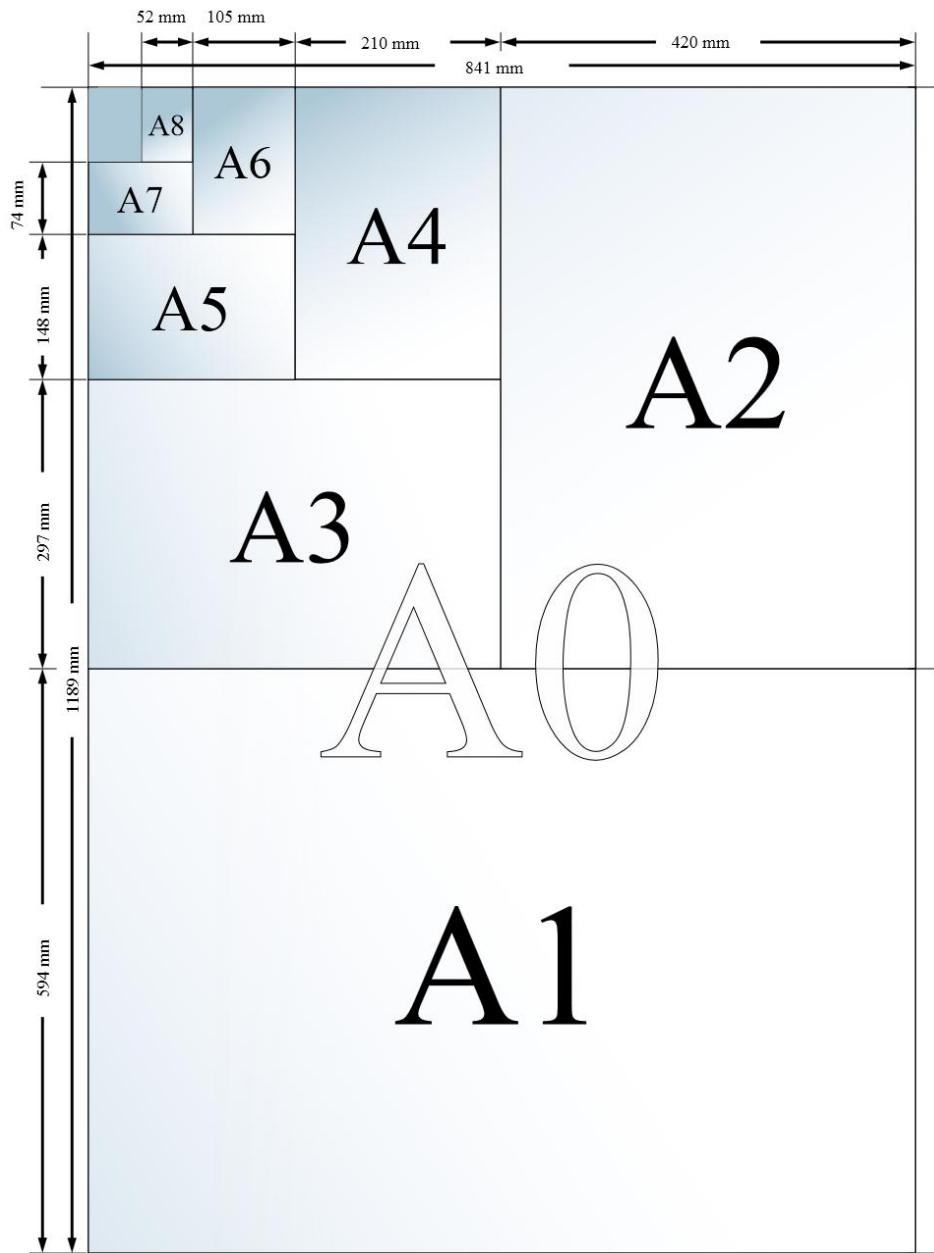
„Orijentacija znači položaj stranice. Uspravna stranica fokusira pogled – što znači da se čitatelj usredotočuje na vizualno središte stranice, a položena raspršuje pogled – što znači da će čitatelj gledati lijevo i desno u želji da pogledom obuhvati cijelu stranicu“ [McWade, 2010, str. 19].

Časopisi se pretežito tiskaju u okomitom A4 formatu (210 mm x 297 mm) ili tiskarskom A4 formatu koji je nešto manji od punog formata. Ponekad se koriste i neki nestandardni formati papira koji su izvedeni iz ISO formata (A, B ili C), no najbolje se držati standardnih formata zbog cijene papira. Na slici 3.3. prikazan je jedan novinski arak, odnosno format A0 iz kojeg nastaje šesnaest stranica A4 formata. Format A1 označava pola arka, a format A2 četvrtinu arka. Sve te veličine imaju jednak omjer dimenzija (slika 3.4.). Prema novinskom arku određuje se i broj stranica časopisa koji uvijek mora biti paran i djeljiv s četiri (16, 20, 24, 28, 32...).

Slika 3.3. Usporedba A0 i A4 formata [Explisites: Format papier A0]

Odabirom formata dobiva se prazna stranica, odnosno, bijela ploha. Jedan dio toga prostora treba osigurati za margine ili rubnice. One djeluju kao spremnik gdje se oči mogu odmoriti. Ne smiju biti preuske, ali niti preširoke. Stoga nije dobro ispuniti svaki milimetar dostupnog prostora, već treba voditi brigu i o funkcionalnim bjelinama.

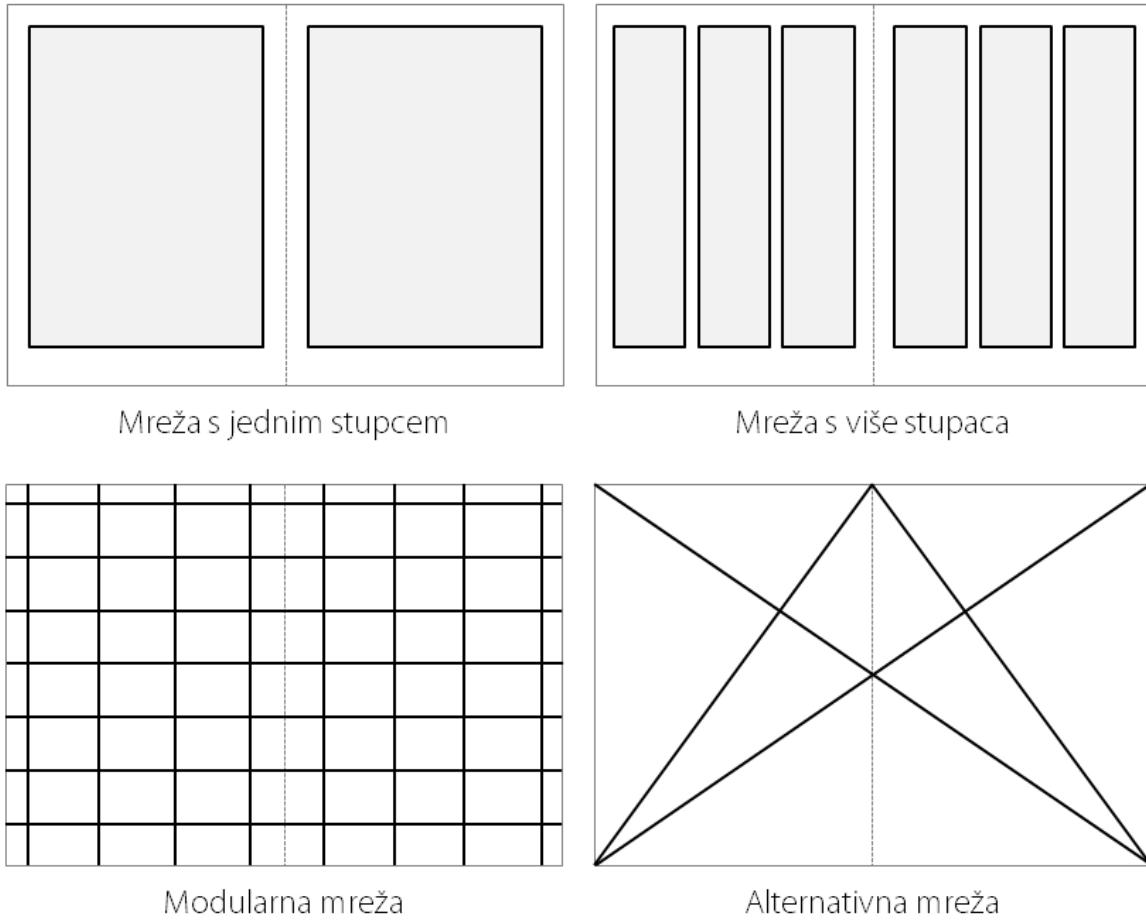

Slika 3.4. Novinski arak [Primorac, Šimeg i Šojat, 2010, str. 184]

3.2.2. Linija

Linija nastaje kretanjem točke na plohi te zbog toga ima dinamično djelovanje. Prema Mesarošu [1981, str. 13] postoje ravne, kose i svinute linije. Ravna (okomita ili vodoravna) linija odiše mirnoćom, čvrstoćom i strogosti, kosa linija djeluje nemirno i izražajno, a svinuta linija dio je kružnice, elipse ili parabole. U dizajnu časopisa najvažnija je ravna linija koja je ujedno i sastavni dio mreže, *grida* ili rastera stranice. Mreža predstavlja kostur svake stranice na koji se smještaju tekstovi i fotografije s ciljem postizanja reda i dosljednosti kroz cijeli časopis.

Postoje četiri vrste mreža: mreža s jednim stupcem, mreža s više stupaca, modularna mreža i alternativna mreža. Svi primjeri mreža prikazani su na slici 3.5.

Slika 3.5. Vrste mreža

Mreže s jednim stupcem kod časopisa iznimno se rijetko koriste. Prikladnije su za manje formate i knjige jer daju dojam urednosti. Za razliku od mreža s jednim stupcem, mreže s više stupaca su fleksibilnije, no potrebno je voditi brigu da ti stupci ne budu preuski ili preširoki.

„Vodi se akademска rasprava о pitanju je li bolje da novinska stranica ima parni (četiri, šest, osam) ili neparni broj stupaca (pet, sedam, devet). Prevladava mišljenje da neparni broj stupaca pruža više mogućnosti za živo i dinamično raspoređivanje elemenata nego parni broj stupaca“ [Mesaroš, 1985, str. 209].

Modularne mreže dijele prostor vertikalno i horizontalno čineći module, a alternativne mreže koriste se za vizualno složene sadržaje jer nemaju pravilnu strukturu pa zbog toga ponekad graniče s kaosom. Osim za mreže, linije mogu poslužiti za odvajanje ili isticanje nekog sadržaja.

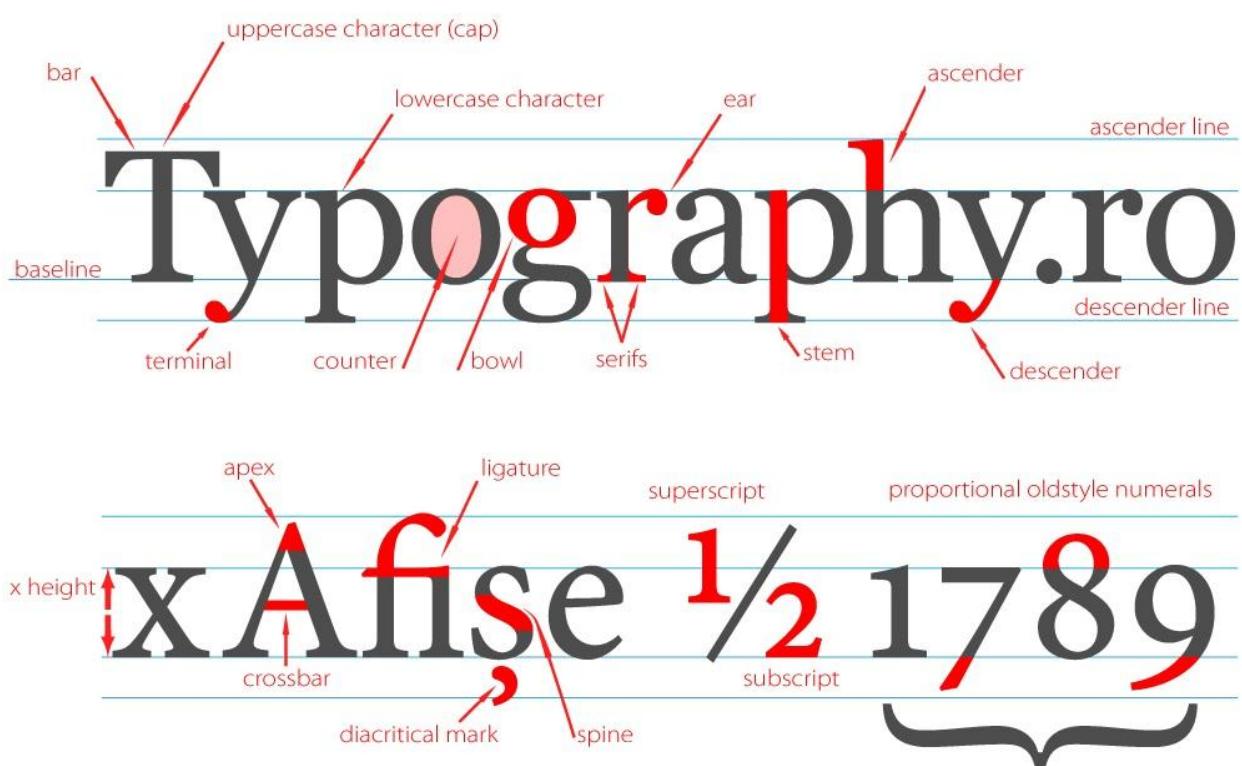
3.2.3. Tekst

Tekst je ključni element dizajna, a njegovim oblikovanjem (korištenjem različitih boja, veličina, debljina, uvlaka i razmaka) organiziraju se stranice i povećava čitljivost. Tekst se sastoji od rečenica, rečenice od riječi, a riječi od slovnih znakova. Vještinom izradbe, slaganja, oblikovanja i funkcionalnog korištenja slova bavi se tipografija.

Uz tipografiju se vežu sljedeći osnovni pojmovi [Primorac, Šimeg i Šojat, 2010, str. 187-89]:

1. **pismo** – sastoji se od slovnih i ostalih znakova, pisma se prema optičkim i geometrijskim karakteristikama dijele na serifna i sansserifna (serfina pisma imaju serife, odnosno male zavijutke na rubovima znakova, a sansserfina pisma ih nemaju);
2. **font** – nekad je predstavljao isti stil slova ili jedan skup znakova istog pisma, a danas se koristi kao sinonim za pismo ili porodicu pisma;
3. **pismovni rez** – stil istog pisma (regular, **bold**, *italic*...);
4. **porodica** – sastoji se od svih rezova nekog određenog pisma;
5. **svorni znakovi** – svi znakovi koji dolaze u pismu uključujući praznine, postoje kurentna ili mala slova (abcde), verzalna ili velika slova (ABCDE), brojke (12345), interpunkcijski znakovi (.,;?!), dijakritički znakovi (ČĆĆĐ), specijalni znakovi i matematičke operacije, veličina znakova mjeri se tipografskim točkama (pt).

Tipografski znakovi imaju brojne aspekte i atribute koji specificiraju pojedina pisma. Različiti dijelovi znakova s nazivima prikazani su na slici 3.6.

Slika 3.6. Dijelovi znakova [Serban: *Typeface Anatomy*]

Postoji nekoliko različitih formata fontova [Microsoft: *Fontovi – najčešća pitanja*]:

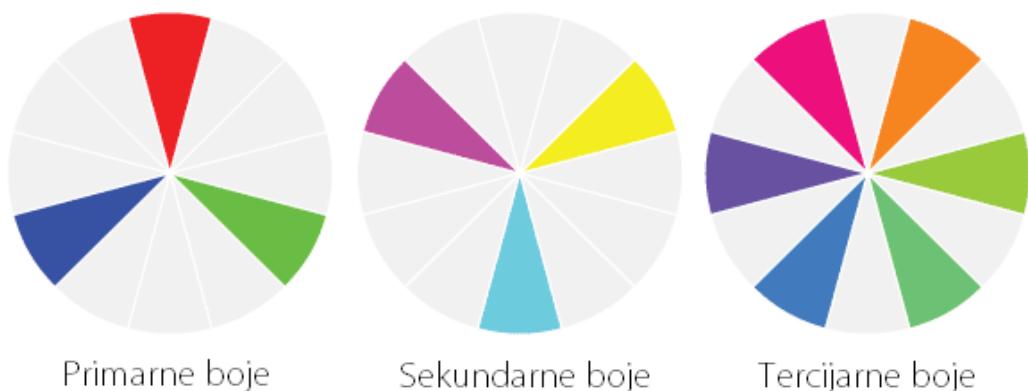
1. **TrueType** – može im se mijenjati veličina, jasni su i čitljivi u svim veličinama, mogu se slati na bilo koji pisač ili drugi izlazni uređaj koji operacijski sustav podržava;

2. ***OpenType*** – slični su *TrueType* fontovima, ali obično sadrže širi skup osnovnih znakova: smanjena velika slova, starinski stil brojki te složenije oblike, kao što su *glifovi* (obrisi slovnih znakova, tj. definicije znaka) i *ligature* (spojena slova);
3. ***PostScript*** – glatki, detaljni i visokokvalitetni fontovi potpuno neovisni o uređaju, koriste se za visokokvalitetni ispis knjiga i časopisa.

3.2.4. Boja

Boja se definira se kao „psihofizikalni fenomen induciran svjetлом ili osjećaj koji u mozgu izaziva svjetlost emitirana od nekog izvora ili reflektirana s površine nekog tijela“ [Kerkez et al., 2008, str. 20]. Čovjek može razlikovati više od sedam milijuna boja i njihovih nijansa. Boje se mogu podijeliti na akromatske i kromatske. Akromatske boje (crna, razne verzije sive i bijela boja) razlikuju se samo po svjetlini, a kromatske boje (narančasta, crvena, plava...) razlikuju se po tonu (vrsti boje), zasićenosti (čistoći boje) i svjetlini.

Za usklađivanje boja koristi se kružni spektar sastavljen od dvanaest boja. Primarne boje su plava, žuta i crvena. Miješanjem primarnih boja nastaju sekundarne boje, a njihovim miješanjem dobivaju se tercijarne boje. Primarne, sekundarne i tercijarne boje prikazane su na slici 3.7.

Slika 3.7. Primarne, sekundarne i tercijarne boje [Hermitage: *Anatomy of colors*]

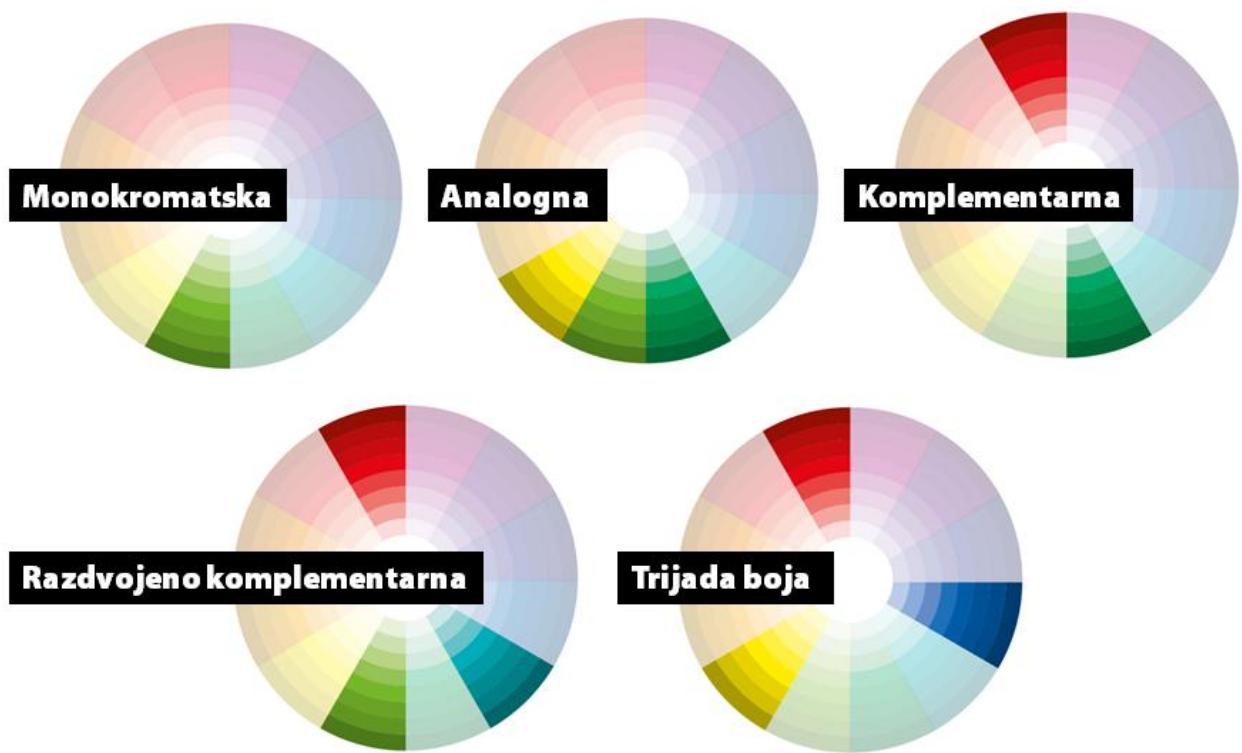
U službi dizajna, boja je element koji privlači pažnju čitatelja, stvara kontrast, omogućuje grupiranje elemenata te povećava čitljivost ako se ispravno koristi. Čitljivost teksta uvijek je na prvom mjestu pa zbog toga kod odabira boja treba biti oprezan, osobito kod odabira boje pozadine. „Na stranici se obično mogu upotrijebiti tri boje kojima se može izvesti sve što je potrebno – kontrasti, podloge za odvajanje, kolorirani istaknuti naslovi. Važno je da te tri boje nisu slične već kontrastne“ [Primorac, Šimeg i Šojat, 2010, str. 200]. Kontrastne boje u spektru nalaze se jedna nasuprot drugoj, a slične jedna pokraj druge.

Prema McWadeu [2010, str. 25-26] postoji šest osnovnih međuodnosa ili shema boja:

1. **monoakromatska shema** – koristi bijelu, crnu i razne nijanse sive boje;

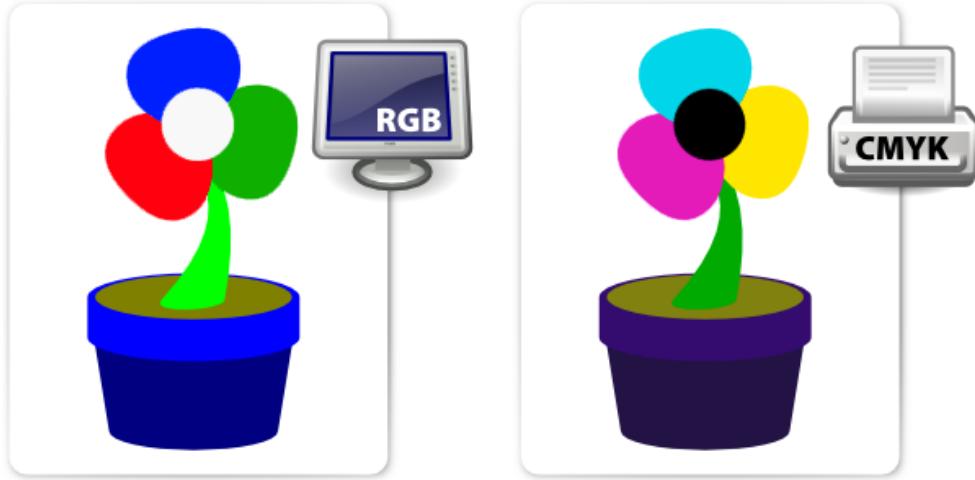
2. **monokromatska shema** – nema dubinu boja, ali omogućuje kontraste tamnih, srednjih i svjetlijih nijansa samo jedne boje (primjerice, svjetlo zelena, zelena i tamno zelena);
3. **analogna shema** – koristi susjedne boje (primjerice, hladne boje – plavu, zelenu i ljubičastu ili tople boje – žutu, narančastu i crvenu);
4. **komplementarna shema** – stvara kontrast bojama koje se u kružnom spektru nalaze na suprotnim mjestima (primjerice, crvena i zelena);
5. **razdvojeno komplementarna shema** – nastaje kombiniranjem jedne komplementarne i njoj analognih boja;
6. **trijada boja** – koristi tri jednakо udaljene boje na krugu boja (primjerice, primarne boje), ali je rijetko u uporabi.

Različitim međuodnosima boja postiže se harmonija boja, odnosno dinamička ravnoteža između efikasnosti i estetike. Opisane sheme boja prikazane su na slici 3.8.

Slika 3.8. Međuodnosi ili sheme boja
[Vectortuts: *Open the Door into the Science of Color Theory*]

Osim dizajnerskog, boje imaju još jedan bitan segment. To su modeli boja pomoću kojih se boje definiraju, stvaraju i vizualiziraju. Najčešće korišteni modeli boja su RGB i CMYK [slika 3.9.]. Ukoliko će časopis biti objavljen samo u elektroničkom obliku, koristit će se RGB model boja, a ukoliko je časopis namijenjen tiskanju, grafičko oblikovanje i priprema za tiskat obvezno moraju biti napravljeni u CMYK modelu boja.

Slika 3.9. RGB i CMYK model boja
[WebRiti: Free Online Tools to convert RGB to CMYK]

RGB model boja je aditivni model boja. Sve boje prikazane na ekranu nastaju kombinacijom triju primarnih komponenata svjetla: R (*red* – crvene), G (*green* – zelene) i B (*blue* – plave). Kombinacijom maksimalne vrijednosti svih navedenih komponenti dobiva se bijela boja. CMYK model boja je suptraktivni model boja. Pisači i tiskarski strojevi koriste C (*cyan* – plavozelenu), M (*magenta* – purpurno crvenu), Y (*yellow* – žutu) i K (*key* – crnu) komponentu da bi prikazali boje spektra. Prekrivajući bijelu podlogu pigmentima koji reflektiraju svjetlost, bijeloj podlozi oduzima se bjelina. Tiskanju prethodi separacija boja, odnosno „proces kojim se originalna publikacija razdvaja u pojedinačne komponente boje za ispis“ [Miller: *Color Separation*].

3.3. Principi dizajna

Principi dizajna opisuju odnose između pojedinih elemenata dizajna, odnosno načine na koji se ti elementi povezuju. Prema Williams [2008, str. 13], četiri su osnovna principa dizajna: kontrast, ponavljanje, poravnjanje i blizina.

3.3.1. Kontrast

Kontrast (eng. *Contrast*) omogućuje da se pojedini elementi dizajna istaknu. Ako elementi nisu jednaki ili slični, tada ih treba učiniti što različitijima. Kontrast ili suprotnost može se ostvariti kombiniranjem različitih oblika, veličina i boja elemenata (primjerice, crnog i bijelog teksta ili velikih i malih elemenata).

3.3.2. Ponavljanje

Ponavljanjem (eng. *Repetition*) različitih vizualnih elemenata kroz dizajn postiže se jedinstvo i organiziranost. Mogu se ponavljati boje, oblici, teksture, fontovi, veličine, grafički koncepti i sl.

Ponavljanje pojedinih aspekta dizajna i dosljednost u primjeni grafičkih stilova olakšava čitatelju kretanje kroz časopis.

3.3.3. Poravnjanje

Na stranici ništa ne bi smjelo biti smješteno proizvoljno. Poravnjanje (eng. *Alignment*) donosi red u kaos te omogućuje da svaki element na stranici bude vizualno povezan s nekim drugim elementom. Taj osjećaj jedinstva pridonosi ukupnoj estetici, a pomaže i u vođenju osobe kroz dizajn. Poravnjanje se najčešće definira s obzirom na stupce i redove ili oko središnje linije. „Kod teksta podijeljenog na paragrafe, blokovi teksta poravnani s lijevom ili desnom marginom pružaju veći osjećaj poravnjanja nego centrirani tekst“ [Butler, Holden i Lidwell, 2006, str. 22].

3.3.4. Blizina

Princip blizine (eng. *Proximity*) omogućuje grupiranje povezanih elemenata kako bi se dobila pregledna struktura i organizirale informacije. Elementi koji su međusobno bliži doživljavaju se kao grupa te djeluju kao da su više povezani od udaljenijih elemenata. Nepovezane elemente treba rasporediti tako da su međusobno što udaljeniji.

3.4. Priprema teksta, fotografija i ilustracija za prijelom

Priprema materijala za grafičko oblikovanje odnosi se na odabir i prilagodbu tekstova te odabir fotografija i ilustracija te njihovo organizirano pohranjivanje u računalo. Materijal se za grafičko oblikovanje priprema prema globalu. Svi tekstovi moraju biti redigirani, lektorirani i opremljeni. Kod pripreme teksta za grafičko oblikovanje potrebno je procijeniti koliko teksta zajedno s opremom stane na jednu stranicu.

„Na jednu prelomljenu novinsku stranicu stanu otprilike dvije kartice teksta u stupačnom prijelomu, pripadajuća fotografija (ili čak dvije) i oprema teksta. Jedna novinska kartica ima 1800 slovnih znakova s prazninama ili 30 redaka“ [Primorac, Šimeg i Šojat, 2010, str. 170].

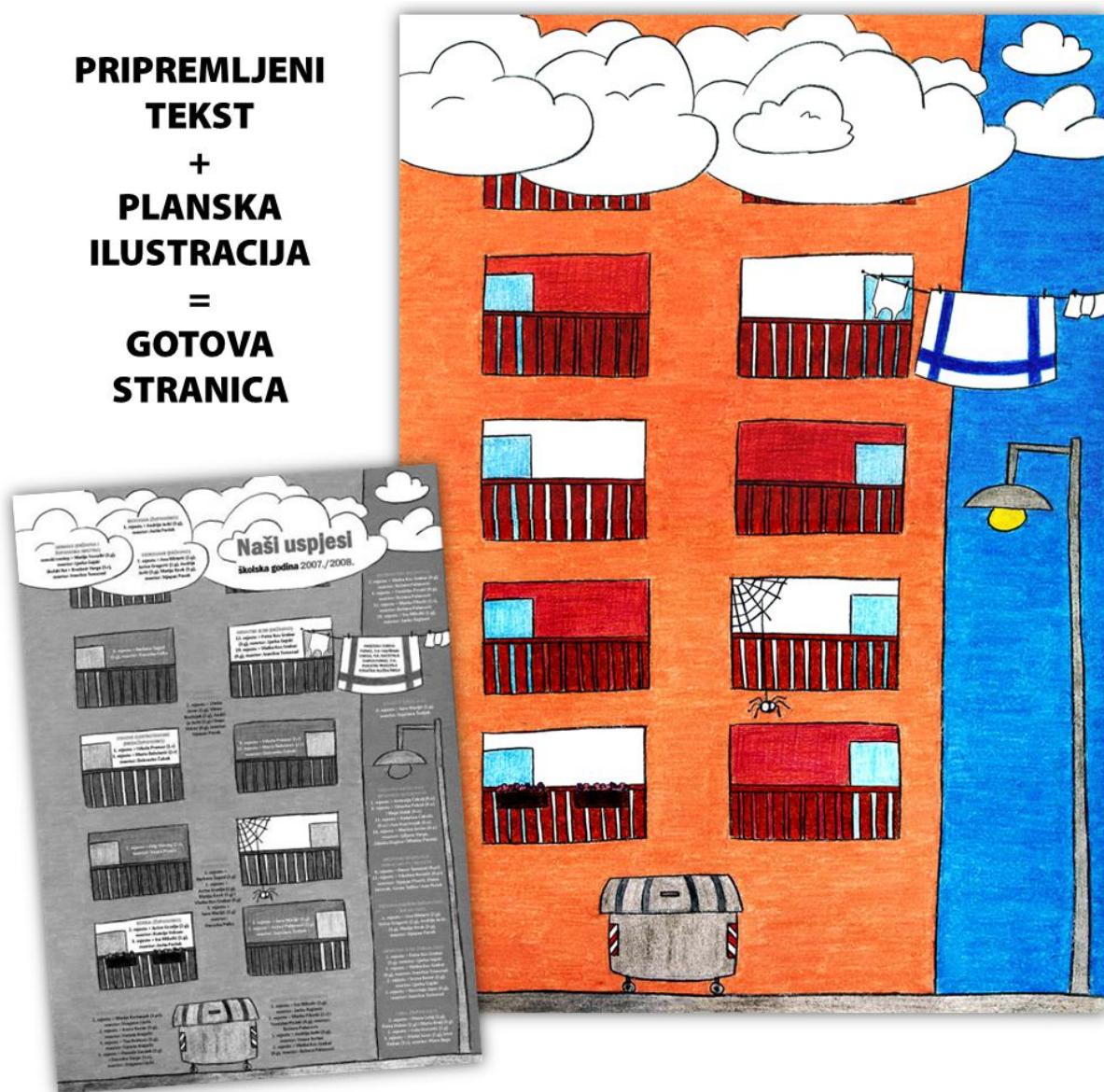
Tekstovi koji ste koriste kod grafičkog oblikovanja moraju biti lektorirani, opremljeni i prilagođeni duljini predviđenog prostora. Oprema se gotovo nikada ne krati u samom prijelomu, a kraćenje teksta treba izbjegavati. No, ukoliko su okolnosti takve da je potrebno skratiti tekst, može se koristiti metoda obrnute piramide⁴ gdje se tekst krati od kraja prema trupu bez ikakve štete po njegovu razumljivost.

---

⁴ „Metoda obrnute piramide odnosi se na prezentaciju informacija silaznim redoslijedom važnosti. Najvažnije informacije se iznose prve, a nakon njih manje važne opisne informacije“ [Butler, Holden i Lidwell, 2006, str. 116]

„Svaki tekst pohranjuje se u najsirovijem obliku – bez isticanja dijelova, uvećavanja opreme, različitih fontova, poravnanja, stupaca, uvlaka i sl. Tekst je s opremom isписан jednim poznatim i najjednostavnijim tipom pisma s dijakritičkim znakovima“ [Primorac, Šimeg i Šojat, 2010, str. 171]. Kako bi grafičari mogli lakše prepoznati dijelove važne za isticanje, najbolje je za svaki dio opreme upotrijebiti uobičajene simbole: <NN> za nadnaslov, <NA> za naslov, <PD> za podnaslov, <TX> za tekst, <MN> za međunaslov, <AU> za autora i <FO> za potpis pod sliku.

Kod priprema fotografija najveći je problem odabrat dobre fotografije za prijelom. Najčešće taj odabir sadrži previše fotografija iako sve one ne će moći stati na stranicu. Za razliku od toga, ilustracije se najčešće rade po narudžbi za pojedine tekstove pa je njihov odabir lakši. Primjer takve ilustracije prikazan je na slici 3.10.

Slika 3.10. Primjer planske ilustracije i gotove stranice u školskom listu *Kap*

4. Grafičko oblikovanje stranica

4.1. Margine i stupci

Margine ili rubnice su prostor na stranici koji razdvaja materijale (tekstove, slike, ilustracije i sl.) od ruba stranice. Tekstovi se slažu u stupce ili kolumnе. Ovisno o veličini pisma i količini teksta, ovisit će veličina rubnica i stupaca. Pri grafičkom oblikovanju postavlja se osnovni stupac koji se ne mijenja, već se po njemu određuju širine ostalih stupaca koji se mogu mijenjati. Ovisno o grafičkom izgledu stranica, broj stupaca iz stranice u stranicu može se mijenjati, ali nikako ne na način da smanjuje čitkost teksta. Preporučuje se da stupac bude širine između 50 i 60 znakova, a razmak između stupaca od 8 do 13 pt (tipografskih točaka).

Stranice u časopisima najčešće se postavljaju tako da lijeva i desna stranica čine cjelinu, a nešto rjeđe kao samostalne cjeline. Kod definiranja rubnica, preporučuje se da donja bude najveća, vanjska malo veća od gornje, a unutarnja približno iste veličine kao i gornja rubnica. Pošto se dvije susjedne stranice vrlo često promatraju kao duplerice, unutarnje rubnica su manje širine kako bi sadržaj prividno bio što bliži. Primjer *lažne duplerice* prikazan je na slici 4.1.

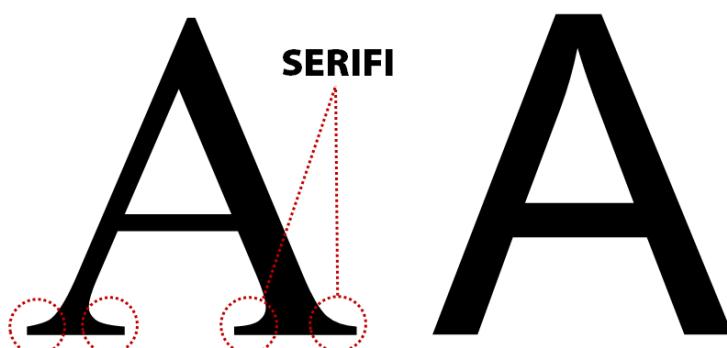
Slika 4.1. Rubnica i stupci na *lažnoj duplerici* iz školskog lista *Zlatarske iskrice*

Naziv rubrike najčešće se kod časopisa stavlja u gornju marginu, a *pagina* (broj stranice) u donju marginu. Uz broj stranice može se staviti i logo časopisa, broj i godina izdanja. Naziv rubrike

može se smjesti u okvir ili ga se može uporabom nekih drugih grafičkih elemenata istaknuti. Danas sve više ima časopisa koji nemaju fiksnu poziciju naziva rubrike, već ih proizvoljno (ali u doslihu s dizajnom) smještaju na stranicu.

4.2. Pismo

Za dobar izgled časopisa i optimalnu čitljivost Baus [2007, str. 5] preporučuje korištenje klasičnih i provjerjenih tipova pisma (primjerice, *Times New Roman, Bodoni, Centaur, Franklin Gothic, Frutiger, Garamond, Helvetica...*). Pisma se dijele na serifna i groteskna (sansserifna), a razlika između njih prikazana je na slici 4.2. Serifna pisma u tisku smatraju se čitljivijima od grotesknih pisama.

Slika 4.2. Serifno i sansserifno pismo

Prema Bausu [2007, str. 6], kod grafičkog oblikovanja stranice poželjno je koristiti što manji broj različitih pisama. Predlaže se korištenje različitih rezova istog pisma (primjerice, **bold** ili *kurziv*). Korištenje velikog broja pisama stvara zbrku i otežava čitanje, a ako se želi koristiti još neko pismo tada ono treba biti vidno drugačije od osnovnog pisma.

„Za veličinu osnovnog teksta najbolje je odabrati već više puta dokazane vrijednosti. Za čitanje s udaljenosti od 30 do 40 cm preporučene su veličine od 8 do 12 pt. Ovdje treba imati na umu da različiti tipovi pisma izgledaju kao da imaju različite veličine za istu vrijednost. Najbolji su prijelomi u kojima je sve riješeno s nekoliko veličina“ [Baus, 2007, str. 7-8]. Optimalno je koristiti četiri veličine. Za osnovni tekst najbolje je odabrati pismo u njegovoj osnovnoj debljini te ga dosljedno primjenjivati kroz čitav časopis. Korištenje pretankih, predebelih, preuskih i preširokih rezova pisma za osnovni stupac treba izbjegavati.

Za opremu teksta najbolje je odabrati različite stilove osnovnog pisma. „Prema veličini najviši je dio opreme naslov jer je isписан najvećim slovima. Visina nadnaslova manja je tri ili četiri puta od visine naslova. Visina podnaslova malo je manja od visine nadnaslova, a viša od visine osnovnog pisma. Međunaslovi su ispisani malo višim slovima u odnosu prema visini slova

osnovnog pisma ili su približne visine u odnosu prema visini podnaslova“ [Primorac, Šimeg i Šojat, 2010, str. 192]. Prema tome, mogu se predložiti sljedeće veličine: za tijelo od 8 do 12 pt, za nadnaslov 16 pt, za naslov od 24 do 72 pt, a za podnaslov 14 pt.

Kao što je već ranije spomenuto, tekst se slaže u stupce. Na početku teksta može stajati inicijalno slovo koje ukrašava stupac i označava početak teksta. Inicijalno slovo može po visini zauzimati od tri do pet redaka. Kod većih tekstova pojedine cjeline (odломci) mogu se odvojiti uvlakama, ali te uvlake ne smiju biti prevelike. Ispod naslova i međunaslova ne stavljaju se uvlaka.

Uz to treba paziti da se ne pojave udovice i siročići. „Udovica je prva linija odlomka ostavljena na dnu stupca, a ostatak se odlomka nastavlja u vrhu sljedećeg stupca ili još gore sljedeće stranice. Siroče je posljednja linija ili posljednja riječ koja se prelila sa dna prethodnog odlomka ostavljena da sama završi odlomak na početku sljedećeg stupca ili stranice“ [Primorac, Šimeg i Šojat, 2010, str. 197]. Zadnji redak odlomka ne bi smio završavati s par slova ili jednom riječju. Navedena pravila prikazana su na slici 4.3.

Još nekoliko savjeta kako očuvati čitljivost

INICIJALNO SLOVO

Uzlatarskoj župi Uznesenja Blažene Djevice Marije ove nedjelje započele su svete misije koje će do 25. ožujka voditi isusovci p. Zvonko Vlah i p. Nikolaj Martinjak.

Na početku jutarnjeg misnog slavlja zlatarski župnik Josip Čukman simbolično je misionarima predao križ i ključ od svetohraništa te im na tјedan dana prepustio upravljanje župom.

Misionari su pozvali župljane da se pridruže svojoj duhovnoj obnovi te da u svoje molitve uključe i nakanu za zdravlje zlatarskog župnika. Misno slavlje s pozivom na svete misije održano je

i na filijali u Donjoj Batini.

SIROČIĆ

Podnevno euharistijsko slavlje u zlatarskoj župnoj crkvi vodili su misionari u suslavljaju s privremenim upraviteljem župe Mijom Šibonjićem i dušobrižnikom Stjepanom Čukmanom. U svojoj nadahnutoj propovijedi p. Zvonko Vlah istaknuo je kako su misije važne za svakog tko želi temeljitu promjenu, kako u osobnom životu, tako i u svakom segmentu društva u kojem živi. “Misije su prilika da, uz Božju pomoć, svatko od nas postigne ono što mu je najvažnije, da bude zadovoljan, sretan i uspješan u životu, a misionari su tu da pomognu svima, od

najmanjih do najstarijih župljana”, naglasio je p. Zvonko Vlah. Zato su u program svetih misija uvršteni susreti s djecom, mladima, odraslima, starijima i bolesnima te roditeljima s malom djecom.

Na svetkovinu Svetog Josipa svete mise održat će se u 8.00, 9.30, 11.00 i 17.00 sati, a župna uskrsna ispovijed predviđena je za četvrtak. Svetе misije u Zlataru održavaju se u godini kada župa slavi 250. obljetnicu posvete i dogradnje župne crkve.

UDOVICA

Misije će završiti u nedjelju, 25. ožujka,

PREVELIKA UVLAKA

Slika 4.3. Inicijalno slovo, uvlake, udovice i siročići

4.3. Razmaci, prored i poravnanje teksta

Čitljivost teksta može se dodatno poboljšati, ali i smanjiti, određivanjem razmaka između slova i riječi (eng. *spacing*). Prema Bausu [2007, str. 9], tekst nikako ne smije biti zagušen pretjeranim naguravanjem ili prekidan bjelinama, već treba teći prirodno. Promjena čitljivosti teksta s obzirom na razmak između slova i riječi prikazana je na slici 4.4.

„Mnogi ljudi odbacuju svoje djetinjstvo kao stari šešir. Zaboravljuju ga kao telefonski broj koji više ne vrijedi. Takvi su ljudi najprije bili djeca, zatim su odrasli, ali što su oni zapravo? Pravi je čovjek samo onaj tko odraste i ostane dijete.“ - Erich Kästner

„Mnogi ljudi odbacuju svoje djetinjstvo kao stari šešir. Zaboravljuju ga kao telefonski broj koji više ne vrijedi. Takvi su ljudi najprije bili djeca, zatim su odrasli, ali što su oni zapravo? Pravi je čovjek samo onaj tko odraste i ostane dijete.“ - Erich Kästner

„Mnogi ljudi odbacuju svoje djetinjstvo kao stari šešir. Zaboravljuju ga kao telefonski broj koji više ne vrijedi. Takvi su ljudi najprije bili djeca, zatim su odrasli, ali što su oni zapravo? Pravi je čovjek samo onaj tko odraste i ostane dijete.“ - Erich Kästner

Slika 4.4. Prošireni, normalan i zgusnuti razmak

Prored (eng. *leading*) je razmak između redova teksta. Svaki redak treba imati dovoljno prostora kako bi se čitatelju omogućio jednostavan prelazak iz reda u red. Kada je prored zgusnut, ljudsko oko automatski pogledom obuhvati dva ili tri reda. Povećanjem proreda za par točaka povećava se i čitljivost, no preveliki prored također nije poželjan. Primjerice, ako je tekst veličine 10 točaka, veličina proreda može biti 10, 11 ili 12 točaka. S obzirom na prored mijenja se i čitljivost teksta, kao što je prikazano na slici 4.5.

„Mnogi ljudi odbacuju svoje djetinjstvo kao stari šešir. Zaboravljuju ga kao telefonski broj koji više ne vrijedi. Takvi su ljudi najprije bili djeca, zatim su odrasli, ali što su oni zapravo? Pravi je čovjek samo onaj tko odraste i ostane dijete.“ - Erich Kästner

„Mnogi ljudi odbacuju svoje djetinjstvo kao stari šešir. Zaboravljuju ga kao telefonski broj koji više ne vrijedi. Takvi su ljudi najprije bili djeca, zatim su odrasli, ali što su oni zapravo? Pravi je čovjek samo onaj tko odraste i ostane dijete.“ - Erich Kästner

„Mnogi ljudi odbacuju svoje djetinjstvo kao stari šešir. Zaboravljuju ga kao telefonski broj koji više ne vrijedi. Takvi su ljudi najprije bili djeca, zatim su odrasli, ali što su oni zapravo? Pravi je čovjek samo onaj tko odraste i ostane dijete.“ - Erich Kästner

Slika 4.5. Prošireni, normalan i zgusnuti prored

Tekst se u stupcima može poravnati u lijevo, u desno, obostrano ili centralno. „Za optimalnu čitljivost preporučuje se tekst ravnati u lijevo u takozvani češalj“ [Baus, 2007, str. 11]. Može se koristiti i obostrano, no ako nije dobro izvedeno javljaju se šupljine što smanjuje čitljivost. Desno ili centralno poravnanje uglavnom se ne koriste. Razlike između lijevog, obostranog i desnog poravnanja prikazane su na slici 4.6.

„Mnogi ljudi odbacuju svoje djetinjstvo kao stari šešir. Zaboravljuju ga kao telefonski broj koji više ne vrijedi. Takvi su ljudi najprije bili djeca, zatim su odrasli, ali što su oni zapravo? Pravi je čovjek samo onaj tko odraste i ostane dijete.“ - Erich Kästner

„Mnogi ljudi odbacuju svoje djetinjstvo kao stari šešir. Zaboravljuju ga kao telefonski broj koji više ne vrijedi. Takvi su ljudi najprije bili djeca, zatim su odrasli, ali što su oni zapravo? Pravi je čovjek samo onaj tko odraste i ostane dijete.“ - Erich Kästner

„Mnogi ljudi odbacuju svoje djetinjstvo kao stari šešir. Zaboravljuju ga kao telefonski broj koji više ne vrijedi. Takvi su ljudi najprije bili djeca, zatim su odrasli, ali što su oni zapravo? Pravi je čovjek samo onaj tko odraste i ostane dijete.“ - Erich Kästner

Slika 4.6. Lijevo, obostrano i desno poravnanje

4.4. Fotografija u prijelomu

Za objavljivanje u časopisu, fotografija mora biti povezna s tekstrom, tehnički savršena, oštra, dobro kadrirana i pravilo odabranog formata. „Odlična fotografija može inspirirati grafičkog urednika da je objavi na tri ili četiri stupca, jer ta fotografija govori više od stotinu riječi. A loša fotografija na stolu grafičkog urednika ne će nikada ugledati svjetlo dana, nego će završiti u košu“ [Malović, 2005, str. 354]. Uvijek je bolje upotrijebiti jednu kvalitetnu fotografiju većeg formata, nego nekoliko prosječnih manjeg formata. Prijelom se najčešće vrti oko glavne slike, a fotografije se slažu u strogom redu među stupce, najčešće bez košenja udesno ili ulijevo. Katkad se fotografije mogu razvući preko obje stranice (slika 4.7.), ali treba paziti na čitljivost teksta.

Slika 4.7. Primjeri prijeloma s pozadinskim fotografijama iz školskih listova *Kap* i *Zlatarske iskrice*

5. Praktični dio: dizajn i prijelom studentskog lista STAK

5.1. Koncept studentskog lista

Studentski list Fakulteta organizacije i informatike u Varaždinu počeo je izlaziti u siječnju 2006. godine. Uređivala ga je studentska udruga STAK – *Studentska aktivnost*. Prvi glavni urednik bio je Darko Ilić Šikelj, a naslijedila ga je Janja Petričušić. U srpnju 2009. godine izašao je posljednji, deveti broj (slika 5.1.). Jedan od ciljeva praktičnog dijela ovog završnog rada je inicirati ponovno pokretanje studentskog lista na Fakultetu organizacije i informatike.

Slika 5.1. Izgled posljednjeg, devetog broja *Studentskog lista*

U današnje vrijeme u studentskoj populaciji pretežito prevladavaju elektronički mediji. Studenti gotovo do svih informacija dolaze preko Interneta. Usprkos tome, to ne bi trebala biti prepreka ponovnom pokretanju studentskog lista na klasičan, tiskani način. Za razliku od elektroničkih medija na kojem su informacije najčešće prolazne, tiskani mediji imaju svojstvo trajnog čuvanja informacija. Ono što se jednom otisne, više se ne može mijenjati, a svi podatci na Internetu su podložni promjenama i brisanju.

Postoji nekoliko razloga zašto pokrenuti ponovno izlaženje studentskog lista. Prvi od njih je informirati čitatelje, prije svega studente i djelatnike Fakulteta. Drugi je sačuvati informacije. Studentski list, između ostalog, može biti kroničar događanja. Sve ono što je objavljeno u njemu za deset i više godina može predstavljati nepresušno povijesno vrelo informacija o životu i radu Fakulteta u prošlosti. Treći razlog je promidžbene naravi. Studentski list može biti odličan promidžbeni materijal za buduće studente. Studentski list ima potencijal privući buduće studente

jer im može dočarati kako je to studirati na Fakultetu. Dakako, cilj studentskog lista nije samo informirati, već i poučiti i zabaviti te se to može navesti kao četvrti razlog.

Rezultat praktičnog dijela ovog završnog rada je u potpunosti napravljen studentski časopis spremjan za tiskanje i/ili objavu na Internetu. U tu svrhu osmišljen je novi koncept i sadržaj, prikupljeni potrebni materijali te napravljen redizajn. Za početak, promijenjen je naziv časopisa. Do sada je nosio ne baš originalan naziv i to samo *Studentski list*. Studentski list više je naziv za formu te vrste časopisa (jer studentski list izlazi jednom ili nekoliko puta godišnje u različitim razmacima), nego za sam njegov naziv. Usaporede radi, to bi bilo isto kao da se *Vecernji list* zove *Dnevne novine*. Prije svega naziv časopisa mora biti kreativan, upečatljiv i nešto s čim će se čitatelj poistovjetiti. Iz tog razloga za naziv studentskog lista Fakulteta odabran je naziv STAK, skraćenica za *Studentsku aktivnost*. Osim što je jednostavan, lako pamtljiv i upečatljiv, na taj način odaje se priznanje osnivačima studentskog lista jer nosi isti naziv kao i udruga koja ga je izdavala. Isto tako, nastavit će se numeracija pa će ovaj broj nositi brojku deset.

Svaki urednik ima svoju viziju kako bi list trebao izgledati i prema tome osmišljava koncept lista i njegov sadržaj. Poželjno je da sadržaj bude raznolik, a sadržajno mora biti zanimljiv čitateljima. Sadržajem je predviđeno dvadeset i osam stranica:

1. **NASLOVICA** – logo, odgovarajuća fotografija i izdvojene teme (str. 1);
2. **PROSTOR ZA REKLAMU SPONZORA** (str. 2);
3. **SADRŽAJ I IMPRESSUM** (str. 3);
4. **FOI KALENDAR** – pregled događanja u protekloj akademskoj godini (str. 4, 5);
5. **TEMA BROJA** – studentska razmjena (str. 6, 7, 8, 9, 10, 11);
6. **LAJKAMO** – predstavljanje Studentskog zbora te talentiranih studenata i djelatnika Fakulteta (str. 12, 13);
7. **DOBRO SRCE** – pregled volonterskih aktivnosti studenata i djelatnika na Fakultetu u prošloj akademskoj godini (str. 14, 15 – duplerica);
8. **MEĐUPOGLED** – razgovor s dekanom prof. dr. sc. Vjeranom Strahonjom povodom pedesete obljetnice Fakulteta (str. 16, 17, 18, 19);
9. **HELP DESK** – prva pomoć za brukoše (str. 20, 21);
10. **OFFTOPIC** – alternativni oblici učenja (str. 22, 23);
11. **COOLTURA** – jesenska programska shema za studente: pet najboljih TV serija (str. 24);
12. **SPORTSKA STRANICA** – Dan sporta na Fakultetu i Olimpijske igre (str. 25);
13. **KRATKA PRIČA** – *Trinaest godina poslige...* (str. 26);
14. **STRIP** – *Bankomat* (str. 27);

15. PEDESET GODINA FAKULTETA (str. 28 – zadnja stranica ovitka).

Dakle, uređivačka koncepcija vrlo je jasna: 75 posto sadržaja vezano je uz život i studiranje na Fakultetu, a ostalih 25 posto su zabavni i poučni sadržaji (primjerice, *offtopic* i *cooltura*) te sadržaji vezani uz stvaralački rad studenata (primjerice, kratka priča i strip). Studentski list sastoji se od više rubrika. Nazivi rubrika trebaju biti kreativni i domišljati, a sadržaj koji se unutar njih objavljuje odgovarati konceptu rubrike. U stvaranju navedenog sadržaja uključili su se brojni studenti i djelatnici Fakulteta.

Izradba studentskog lista obuhvaća sljedeće faze:

1. **osmišljavanje koncepta, prikupljanje materijala i unos u računalo** – šest tjedana (18. lipnja – 29. srpnja);
2. **redaktura, lektura i opremanje tekstova** – jedan tjedan (30. srpnja – 5. kolovoza);
3. **osmišljavanje dizajna, crtanje globala i priprema materijala za grafičko oblikovanje** – jedan tjedan (6. kolovoza – 12. kolovoza);
4. **prijelom, priprema za tisak i korektura** – četiri tjedana (13. kolovoza – 6. rujna);
5. **tisak** – jedan tjedan (krajem rujna/početkom listopada).

5.2. Postavke dizajna i global

Prilikom osmišljavanja dizajna, definiraju se postavke koje kasnije olakšavaju prijelom stranica. Navedene postavke dosljedno će se koristiti kroz cijeli časopis uz nekoliko iznimaka. Kako ne bi sve bilo uniformirano, iznimke omogućuju kreativniji prijelom.

FORMAT: A4

GLAVA ČASOPISA: STAK, studentski list Fakulteta organizacije i informatike, Varaždin, broj 10, rujan 2012. (slika 5.2.)

Slika 5.2. Novi logo studentskog lista STAK

MARGINE: unutarnja margina – 1,2 cm, vanjska margina – 1,5 cm, gornja margina – 1,5 cm, donja margina – 1,7 cm, rubrika – u gornjoj margini, *Myriad Pro Black*, 14 pt i *Myriad Pro Light*, 14 pt, kurziv, pagina – u donjoj margini, *Myriad Pro*, 8,5 pt, 75% crne boje (ili bijele boje ako je pozadina tamne boje) s istaknutim logom.

STUPCI: trostupčani prijelom, osnovni stupac – 6,2 cm, prored između redaka – 1, bjelina između stupaca – 0,448 cm, uvlaka – 0,4 cm, lijevo poravnanje.

TEKST I OPREMA: tijelo – *Myriad Pro*, 10 pt, inicijalno slovo – *Myriad Pro Black*, proteže se kroz dva retka, nadnaslov – *Myriad Pro*, 10 pt, bold, verzalno, naslov – *Myriad Pro Black*, varijabilne veličine, podnaslov – *Myriad Pro*, 12,5 pt, međunaslovi – *Myriad Pro*, 12,5 pt, bold, potpisi pod slike – *Myriad Pro*, 8,7 pt, bold, autori – *Myriad Pro*, 8,5 pt, bold, verzalno.

FOTOGRAFIJE I ILUSTRACIJE: bez okvira, omogućeni prijelazi u margine.

BOJE (CMYK): službene boje vizualnog identiteta Fakulteta – 0, 100, 63, 12 (crvena) i 0, 35, 90, 0 (narandžasta), plava – 99, 67, 0, 20, ljubičasta – 50, 100, 0, 23.

Nakon definiranja svih postavki, crta se izgled svake stranice, odnosno izrađuje se global. Na slici 5.3. prikazano je kako izgleda jedna stranica u globalu i u konačnom obliku.

5.3. Priprema materijala za prijelom

Nakon što je izrađen global, materijal se priprema za prijelom. Prethodno svi tekstovi trebaju biti redigirani (ispravljeni s novinarskog stajališta), lektorirani i opremljeni. U pripremi za prijelom prilagođava se duljina tekstova i opreme prema nacrtanoj stranici u globalu te se zatim tekstovi organizirano spremaju u najsirovijem obliku. Radi lakšeg raspoznavanja opreme, mogu se koristiti za to predviđene oznake:

<NN> PREDSTAVLJAMO STUDENTSKI ZBOR FAKULTETA ORGANIZACIJE I INFORMATIKE

<NA> Most između studenata i djelatnika FOI-a

<PD> Čuli ste da se na FOI-u održavaju aktivnosti za studente? Primjetili ste da se već dvije godine za redom početkom ljetnog semestra održava veliki koncert „Brucošijada“? Shvatili ste da je problem ili prijedlog vezan uz fakultet korisno poslati na jedno određeno mjesto? A pritom vam je za oko zapeo specifičan okrugli crveno-narančasti simbol? Tako je, govorimo o Studentskom zboru FOI-a

<AU> NAPISAO: BOGDAN OKREŠA ĐURIĆ, SNIMILA: MAJA MUŠIĆ

<TX> Studentski zbor FOI-a službeno je tijelo na fakultetu koje ima pravo i zadaću predstavljati studente i njihove interese te u skladu s time djelovati na službena tijela Fakulteta. Prema tome, Zbor najučinkovitije komunicira s poslovodnim kolegijem Fakulteta (popularnom Upravom) kako bi riješio eventualne probleme s kojima se javljaju studenti, predložio promjene koje su u skladu s održavanjem ili unaprjeđenjem studentskog standarda ili, pak, da zaštiti interes i dobrobit studenata.

<MN> Trinaest članova - jedan Zbor

<TX> Sav posao Zbora obavlja njegovih 13 članova koji predstavljaju studente svih smjerova i stupnjeva studiranja na Fakultetu organizacije i informatike: od stručnog studija, preko prediplomskog i diplomskog, do doktorskog. 11 članova su redovni studenti stručnog i sveučilišnog prediplomskog te diplomskog studija, dok su 2 člana studenti doktorskog studija Fakulteta. S druge strane, Zbor ne djeluje samostalno, već je sastavni dio većeg organa, koji djeluje diljem našeg sveučilišta, Studentskog zbora Sveučilišta u Zagrebu. Kao takvog, aktivnosti Zbora donekle ovise o Skupštini koja se sastoji od predstavnika svih fakulteta koji su sastavni dio Sveučilišta. Srećom, Studentski zbor FOI-a ima određenu autonomiju u svom djelovanju.

<MN> Humanitarne akcije

<TX> Iako je najvažnija funkcija Zbora briga o studentima i studentskom standardu te nastojanje da se taj isti standard očuva ili unaprijedi, Studentski zbor osmislio je aktivnosti kojima pomaže studentima u međusobnoj interakciji i druženju sa zaposlenicima Fakulteta i članovima šire zajednice te olakšava studentima humanitarno djelovanje. (...)

<FO> Tradicionalna inicijacija bruča na „Brucošijadi“ FOI-a

Osim priprema tekstova, potrebno je za prijelom pripremiti i slikovne materijale. Kod pripreme fotografija, treba između svih njih odabrati one koje su najbolje i u konačnom odabiru ne bi ih smjelo biti previše jer svaku fotografiju treba dodatno obraditi, što iziskuje dosta vremena. Osim podešavanja kontrasta, boja, izreza, oštine, potrebno je sve fotografije pospremiti u rezoluciji od 300 dpi (točaka po inču) kako bi se mogle kvalitetno otisnuti.

Nakon što su svi materijali pripremljeni na navedeni način, organizira se njihovo spremanje na računalo. Najbolje je za svaku stranicu napraviti zasebnu mapu. Dakle, ako će biti 28 stranica, potrebno je 28 mapa. Fotografije u mapi najbolje je označiti brojkama, a dokumente skraćenim naslovima. Primjerice, mapa pod nazivom 24 sadržavat će osam datoteka: top5_tv_serija.docx, 1.jpg, 2.jpg, 3.jpg, 4.jpg, 5.jpg, 6.jpg, 7_rezervna.jpg. Nazivi dokumenata i brojevi slika zapisuju se i u global (nacrtana stranica 24 prikazana je na slici 5.3.). Tako napravljena priprema, uvelike olakšava grafičko oblikovanje.

5.4. Grafičko oblikovanje i priprema za tisk u *MS Publisheru 2010*

5.4.1. *MS Publisher 2010*

Publisher je *Microsoftov* proizvod, a dolazi u sklopu paketa *Office*. Omogućuje izradbu različitih publikacija, od pozivnica, čestitki, razglednica, pa sve do brošura, kataloga i časopisa. Za izradbu studentskog lista odabrana je posljednja verzija – *MS Publisher 2010* (logo je prikazan na slici 5.4.). Ova verzija je intuitivna i jednostavna za korištenje te omogućuje sve što je potrebno za izradbu kvalitetne publikacije. Za razliku od prethodnih verzija, umjesto klasične navigacije, ima vrpcu, kao i svi ostali proizvodi iz *Office* paketa.

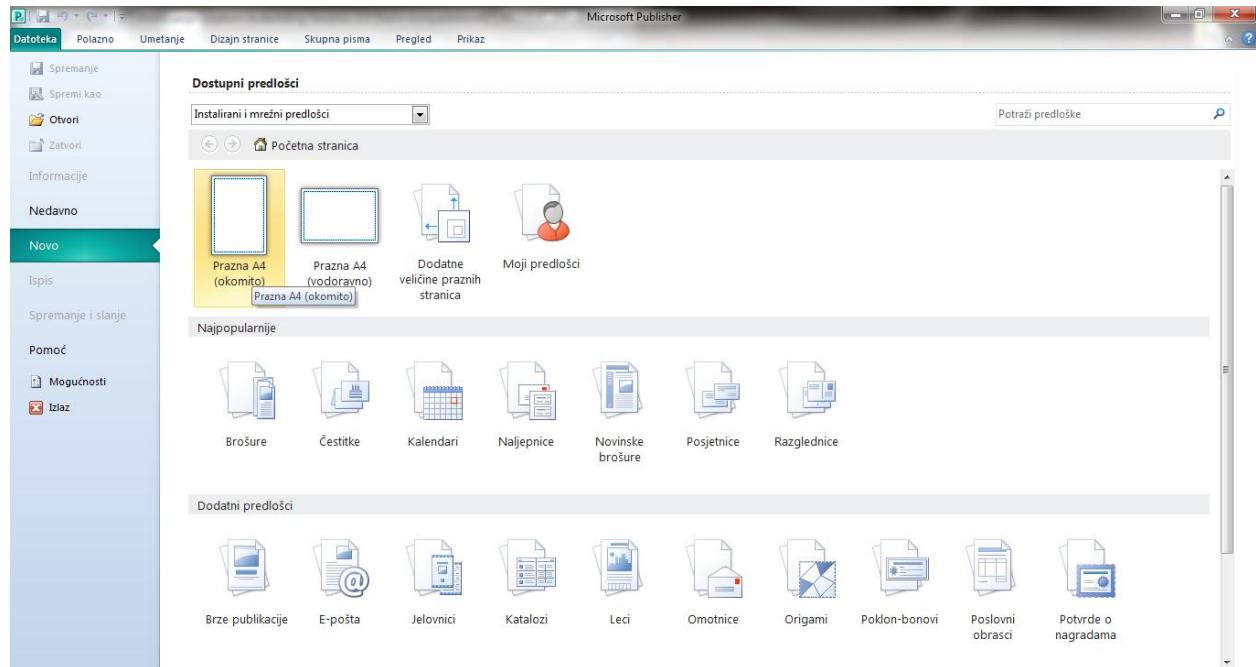
Slika 5.4. Logo *MS Publishera 2010*

Korisničko sučelje pomalo sliči *Wordu*, međutim *Publisher* omogućuje brojne opcije koje olakšavaju prijelom i pripremu za tisk: odabir modela boja, odabir predloška, upravljanje ugrađenim fontovima, upravljanje crtežima, provjeru dizajna, stvaranje PDF verzije publikacije za komercijalni ispis te korištenje ligatura, vodilica, osnovne stranice, sheme boja itd. Mnoge od tih opcija u prethodnim verzijama nisu postojale ili su bile loše realizirane.

Prednost *Publishera* nad bilo kojim drugim alatom je u njegovoj jednostavnosti. Vrlo brzo se može naučiti raditi u njemu. *Adobe InDesign* smatra se najboljim alatom za stolno izdavaštvo, ali je poprilično složen i potrebno je poprilično vremena da se nauče sve mogućnosti rada u njemu. *MS Publisher 2010* zadovoljava gotovo sve potrebe vezane uz izradbu publikacija i vrlo rijetko će se dogoditi da će korisniku neka opcija nedostajati. Uostalom, ako grafičar poznaje alat u kojem radi, može u njemu napraviti vrhunske publikacije.

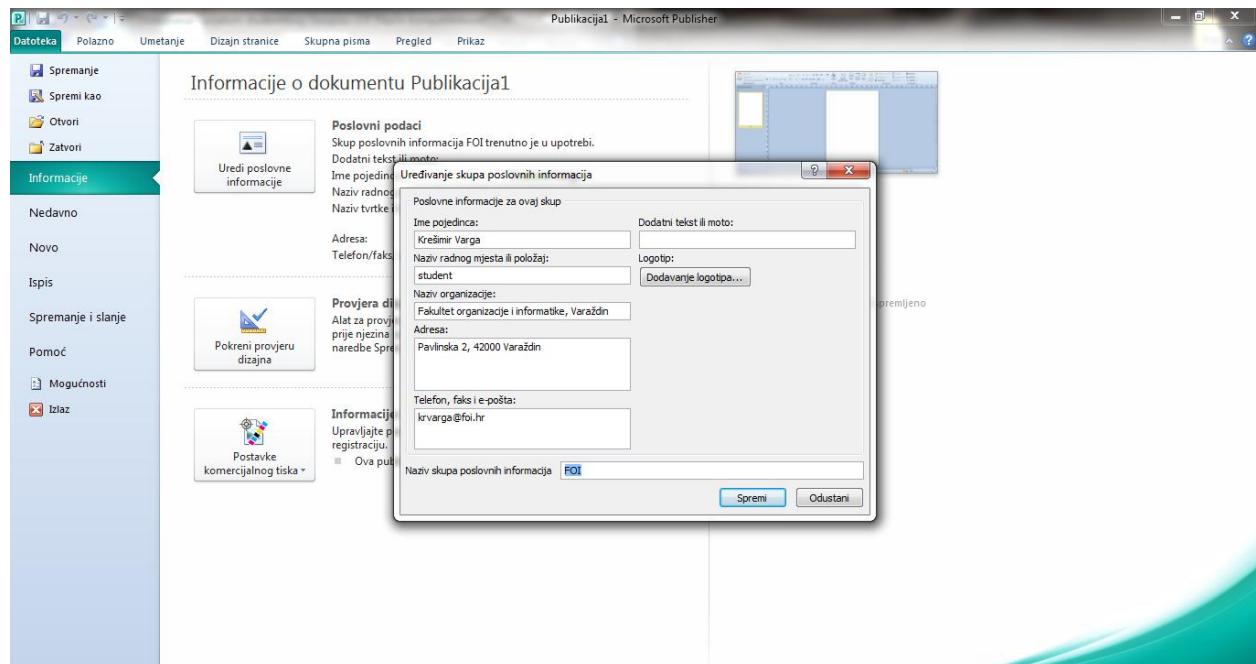
5.4.2. Postavke publikacije i stranica

Prilikom pokretanja *Publishera*, otvara se stranica za odabir predloška. Ukoliko korisnik ne želi koristiti predloške, odabire opciju *Prazna A4 (okomito)* (slika 5.5.). Odabirom te opcije otvara se u potpunosti prazna A4 stranica.

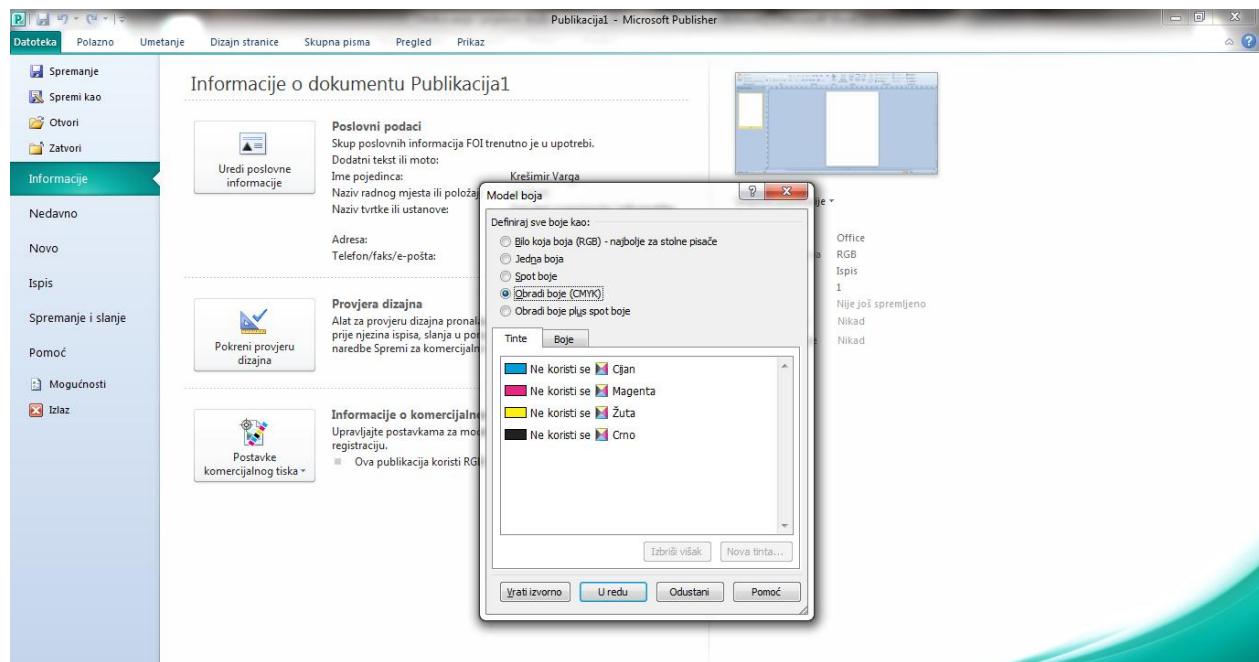
Slika 5.5. Odabir predloška

Prije prijeloma, potrebno je podesiti postavke publikacije. U podizborniku *Informacije* izbornika *Datoteka* korisnik može urediti poslovne podatke (slika 5.6.).

Slika 5.6. Uredivanje skupa poslovnih informacija

U desnom okviru *Svojstva publikacije* početno je postavljen RGB način prikaza boja. Ukoliko će se časopis tiskati, potrebno je prikaz boja promijeniti u CMYK. U *Postavkama komercijalnog tiska* pod *Odabir modela boja* potrebno je odabrati *Obradi boje (CMYK)* i potvrditi s *U redu* (slika 5.7.). Na taj način sve se boje u publikaciji pretvaraju u obradne, a sve prozirne ispune postaju pune. Pod *Tinte* navedene su osnovne komponente ovog modela boja, a pod *Boje* sve ostale korištene boje.

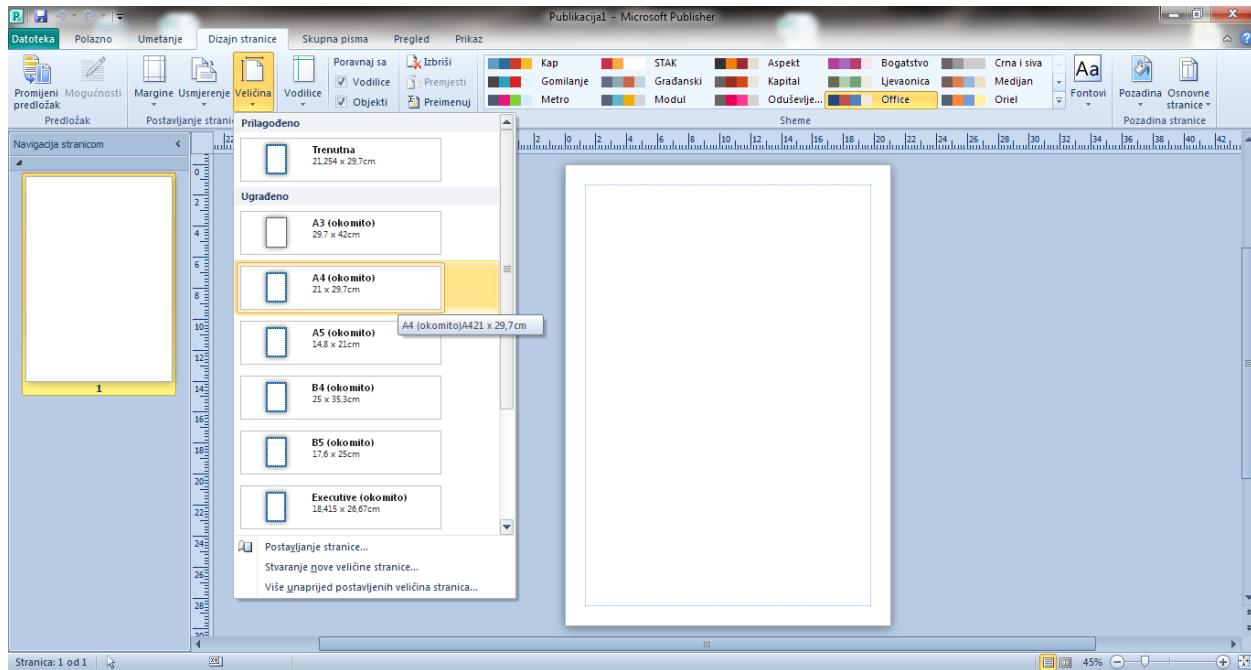

Slika 5.7. Odabir CMYK modela boja

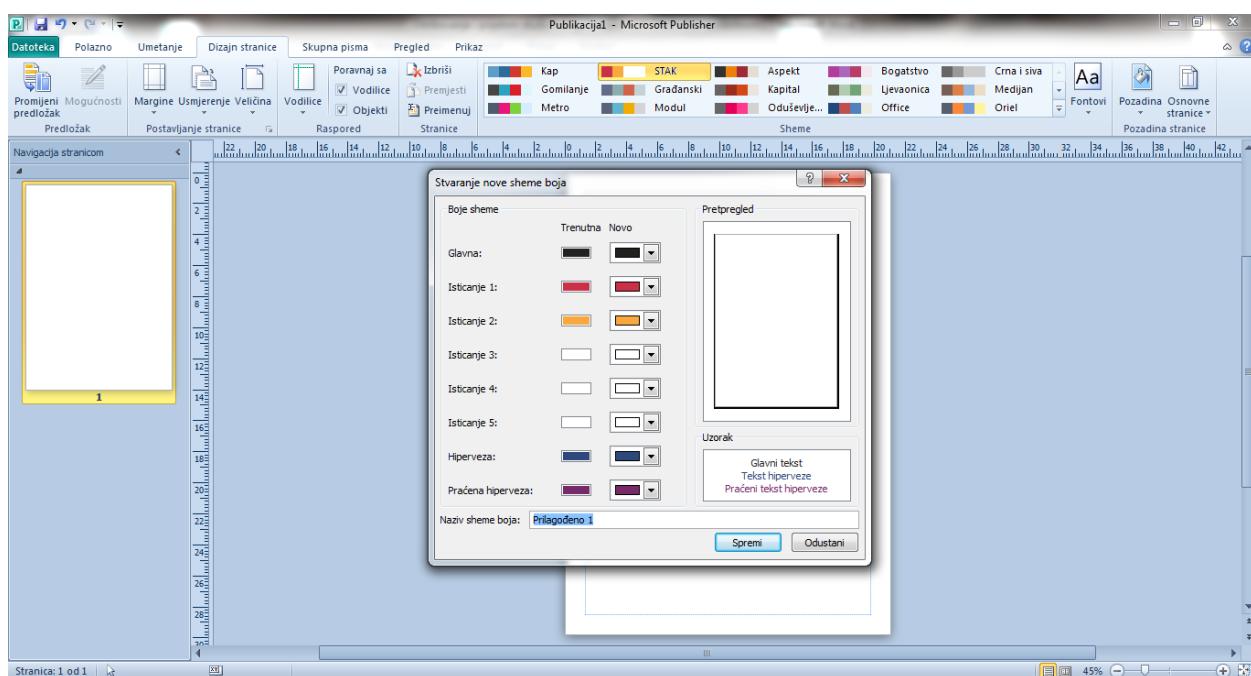
Najbolje je koristiti hrvatsku verziju *Publishera* jer ona omogućuje automatsko rastavljanje riječi, a engleska verzija nema tu mogućnost. Zbog toga ista publikacija u engleskoj i hrvatskoj verziji ne će izgledati jednako (primjerice, kada se koristi rastavljanje riječi, u jedan red stane više znakova, a ako te mogućnosti nema, riječi su cjelovite i prelaze u sljedeći red što znači da se povećava i dužina teksta koji prelazi izvan granica tekstualnih okvira). Uz to postoji i alat koji provjerava pravopis.

Nakon definiranja postavki publikacije, potrebno je definirati i postavke stranica. Dakle, odavde kreće primjena postavki definiranih prilikom osmišljavanja dizajna. Ukoliko se želi promijeniti format stranice, to se može učiniti u podizborniku *Veličina* izbornika *Dizajn stranice* (slika 5.8.). Za studentski list veličina će ostati A4 kao što je definirano na početku.

Sheme boja i fontova olakšavaju oblikovanje stranice. Sheme se mogu definirati u izborniku *Dizajn stranice* (*Stvori novu shemu boja*, *Stvori novu shemu fontova*), kao što je prikazano na slici 5.9. Boje i fontovi definirani su u postavkama dizajna.

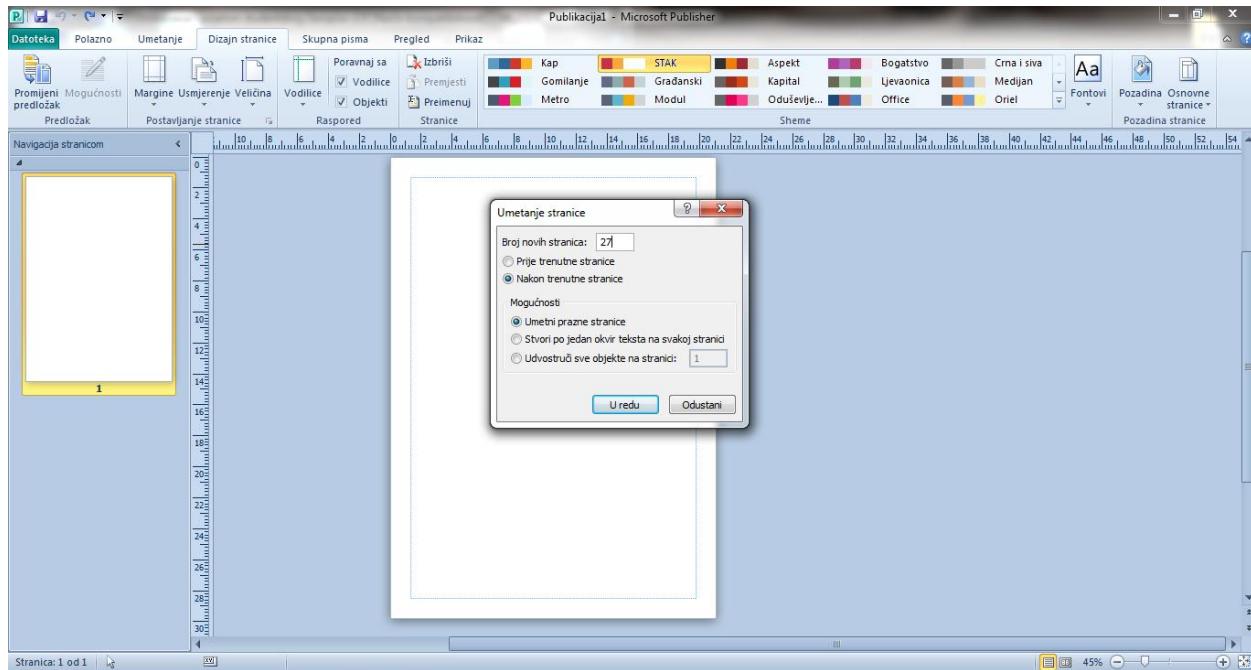

Slika 5.8. Odabir formata stranice

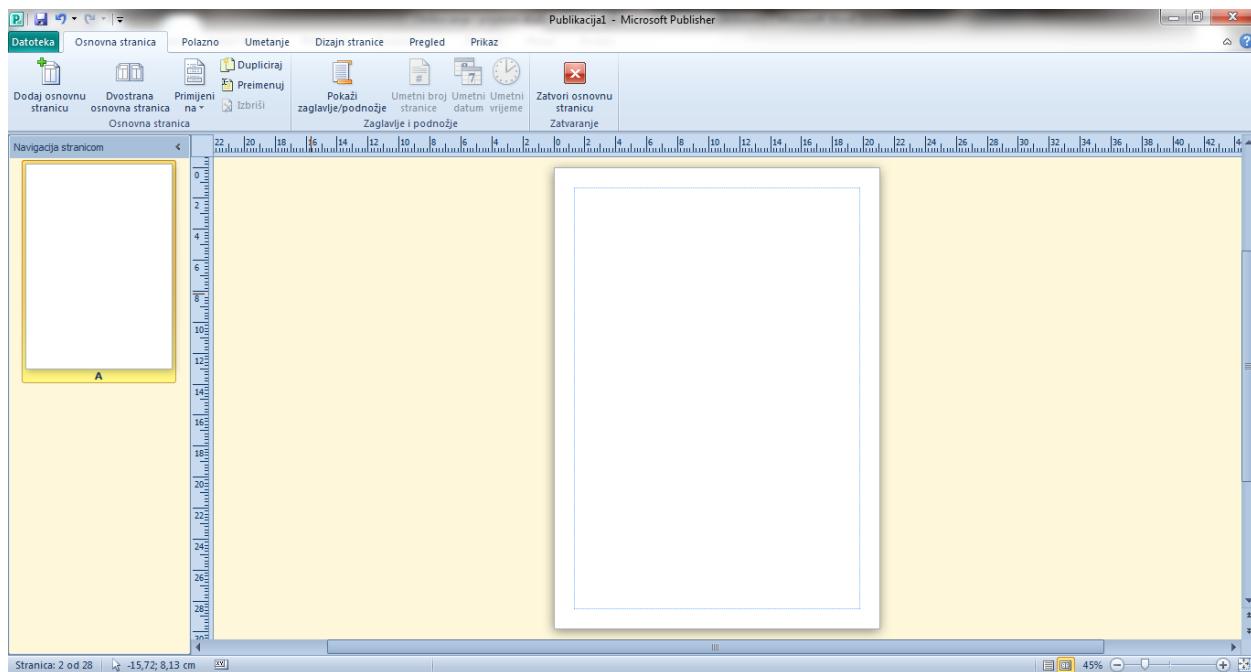
Slika 5.9. Stvaranje nove sheme boja

Idući korak je u lijevom okviru *Navigacija stranice* dodati onoliko stranica koliko će ih časopis imati. Desnim klikom na umanjenu stranicu otvara se izbornik u kojem je potrebno odabrati opciju *Umetni stranicu*. U novootvorenom izborniku unosi se broj novih stranica (slika 5.10.). U ovom slučaju to će biti 27 pošto je prva stranica već uključena u publikaciju. Sada se publikacija sastoji od 28 stranica. U izborniku koji se otvara desnim klikom na umanjenu stranicu, odabire se opcija *Pogled podjele na dvije stranice*.

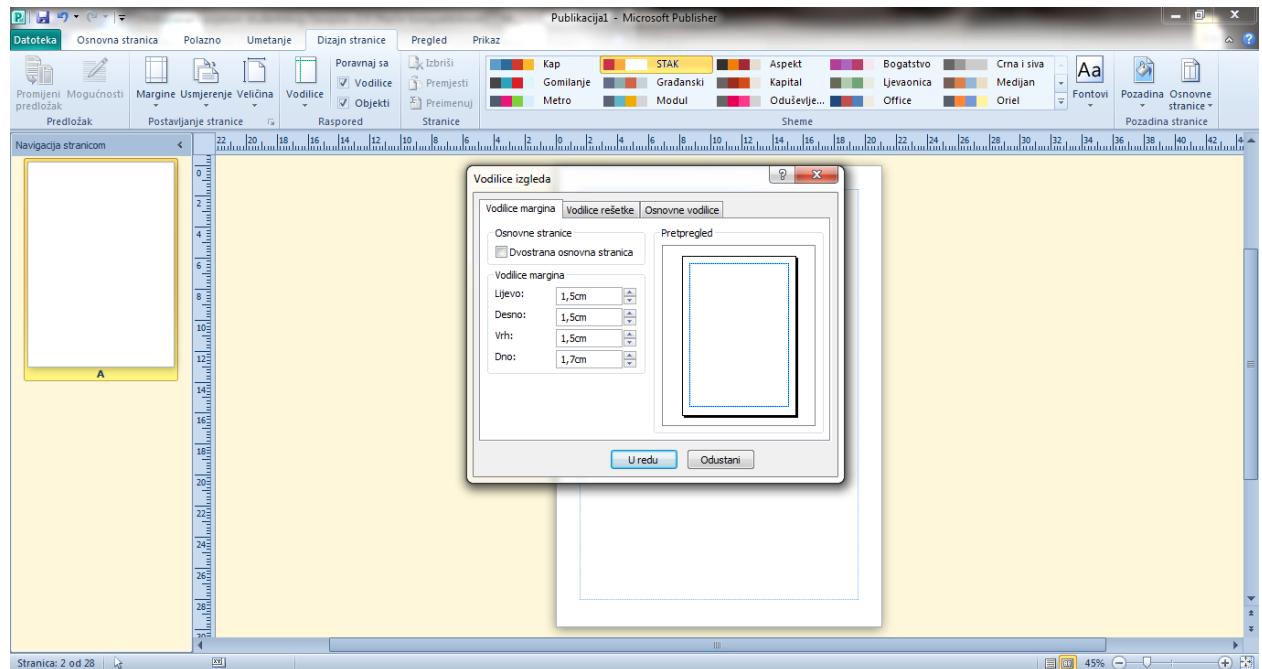
Slika 5.10. Unošenje broja stranica

U izborniku *Dizajn stranice* mogu se podesiti i margine stranica, ali pošto će se margine naslovnice i zadnje stranice malo razlikovati od onih u unutrašnjosti časopisa, margine će biti postavljene u osnovnim ili *master* stranicama (*Dizajn stranice – Osnovne stranice – Uređivanje osnovnih stranica*, odabirom te opcije otvara se izbornik *Osnovna stranica* kao što je prikazano na slici 5.11.). Osnovne stranice omogućuju da se iste postavke primijene na skup stranica. U osnovnim stranicama poželjno je definirati i paginu.

Slika 5.11. Osnovna ili *master* stranica

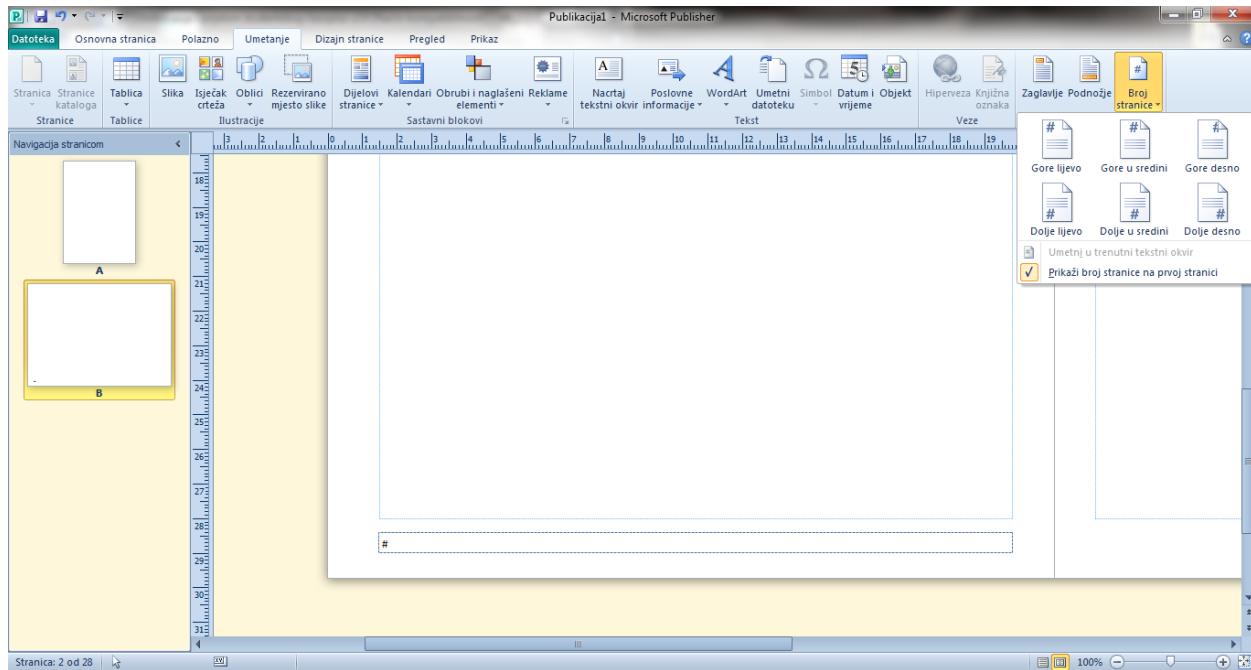
Osnovna stranica A primjenit će se na naslovnicu i zadnju stranicu. Ona ne će imati paginaciju. Odabirom opcije *Prilagođene margine* podizbornika *Margine* unutar izbornika *Dizajn stranice*, otvara se prozor za definiranje vodilica margina osnovne stranice A (lijevo – 1,5 cm, desno – 1,5 cm, vrh – 1,5 cm i dno 1,7 cm), kao što je prikazano na slici 5.12.

Slika 5.12. Definiranje margina za osnovnu stranicu A

Nakon toga u *Navigaciji stranicom* dodaje se nova osnovna stranica B za unutrašnjost časopisa (desni klik na prazan prostor okvira – *Dodaj osnovnu stranicu*). U otvorenom okviru označuje se opcija *Dvostrana osnovna stranica*. Na isti način kao i za osnovnu stranicu A unose se vodilice margina za osnovnu stranicu B (unutar – 1,2 cm, izvan – 1,5 cm, vrh – 1,5 cm, dno – 1,7 cm). Paginacija se dodaje tako da se u izborniku *Polazno* odabire opcija *Nacrtaj tekstni okvir*. Potrebno je nacrtati dva okvira, svaki na zasebnoj stranici u donjoj margini. Zatim se za svaki okvir pojedinačno u podizborniku *Broj stranice* izbornika *Umetanje* odabire opcija *Umetni u trenutni tekstni okvir* (slika 5.13). Brojka se prikazuje kao znak #, tzv. *hashtag*.

Uz broj stranice mogu se dodati i osnovni podatci o listu. Osim osnovnih stranica A i B, mogu se napraviti i još dvije dodatne osnovne stranice (jedna koja ne će imati paginaciju na lijevoj stranici, a druga na desnoj stranici). Te osnovne stranice mogu se primijeniti na drugu i treću stranicu, odnosno dvadeset šestu i dvadeset sedmu stranicu (omot časopisa obično ne sadrži broj stranice). Osnovna stranica zatvara se tako da se u istoimenom izborniku odabere opcija *Zatvor osnovnu stranicu*. Nakon izradbe osnovnih stranica, one se primjenjuju na *prave stranice* (desni klik na umanjenu stranicu u okviru *Navigacija stranicom* – *Osnovne stranice* – odabir osnovne stranice A ili B).

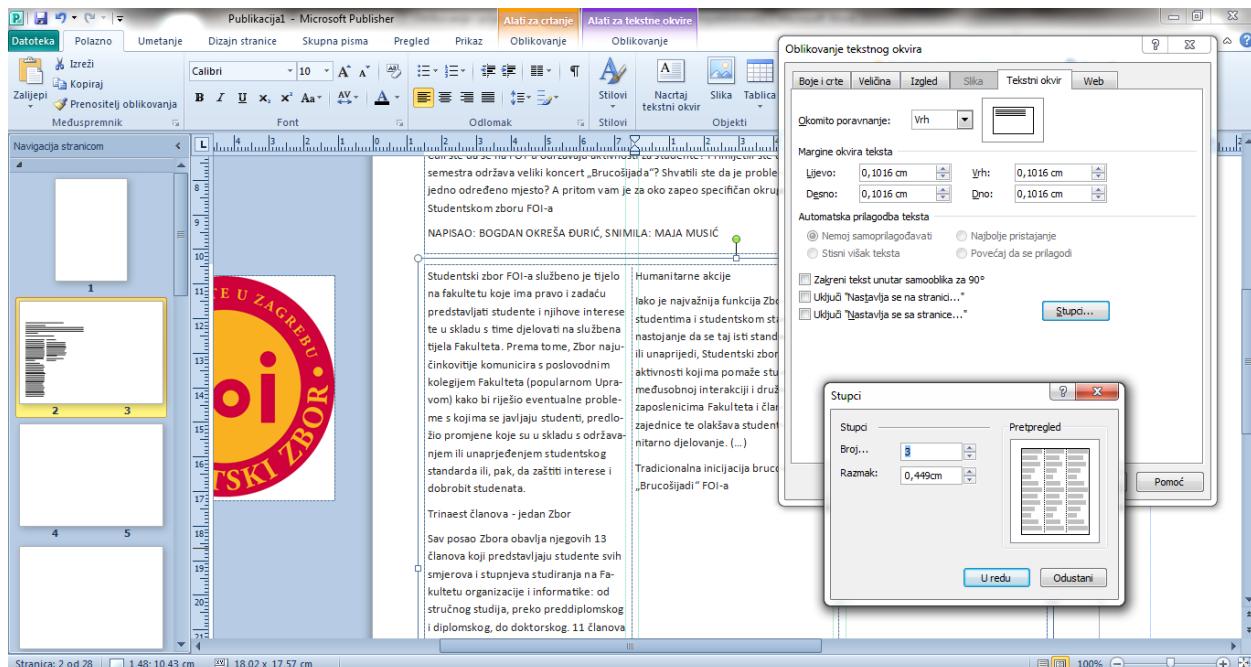
Slika 5.13. Umetanje paginacije u donju rubnicu

U izborniku *Prikaz* može se omogućiti prikaz granica, vodilica, ravnala, navigacije stranicom, polja, prostora za odlaganje, upravitelja crteža i osnovica. Navedene opcije olakšavaju prijelom pa ih je poželjno koristiti. U podizborniku *Vodilice* izbornika *Dizajn stranice* mogu se odabrat i različite mreže na temelju kojih se oblikuju stranice. Nakon što su podešene sve postavke, započinje samo oblikovanje stranica. Unose se tekstovi i fotografije te se prema globalu oblikuje stranica. Materijali koji se trenutno ne koriste, mogu se smjestiti izvan okvira stranica koji služe kao spremnik. Ukoliko fotografije ili podloge prelaze okvire stranice, potrebno ih je nekoliko milimetara *napustiti* izvan stranice zbog pripreme za tisk.

Oblikovanje teksta može se dodatno pojednostavni ako se korisnik drži određenih preporuka:

1. smjestiti glavni tekst i osnovnu opremu (nadnaslov, naslov, podnaslov) u zasebne okvire, oprema može i u više okvira, ovisno o potrebama;
2. koristiti tekstualne okvire koji se sastoje od više stupaca (označiti tekstualni okvir – *Alati za tekstne okvire – Oblikovanje – Stupci* – odabir broja stupaca) i odrediti razmak između stupaca (označiti okvir – *Oblikovanje tekstnog okvira – Tekstni okvir – Stupci*), kao što je prikazano na slici 5.14.;
3. urediti prored i razmak između odlomaka u podizborniku *Odломak* izbornika *Polazno* te primijeniti oblik pisma teksta i opreme prema postavkama definiranim u dizajnu;
4. ukoliko u jedan okvir na jednu stranicu ne stane sav tekst, koristiti prelijevanje u drugi tekstualni okvir (na taj način može se uređivati tekst, a da se ne dogodi da je neki dio teksta nestao prilikom oblikovanja ili se pojavio na neočekivanom mjestu);

5. pojedine tekstove moguće je izdvojiti u zasebne okvire te im promijeniti boju i oblik;
6. držati se postavki definiranih u dizajnu, ali radi postizanja dinamičnosti i kreativnijeg prijeloma, postavke se mogu malo i zaobići.

Slika 5.14. Oblikovanje tekstnog okvira

Kod umetanja i oblikovanja slika može se koristiti *Upravitelj crteža*, a može im se mijenjati veličina, izrez, sjene, rotacija i sl. Izgled gotove stranice u *Publisheru* prikazan je na slici 5.15.

Slika 5.15. Oblikovana stranica u *Publisheru*

5.4.3. Naslovnica i zadnja stranica

Naslovnica se sastoji od glave (logotip i podatci o listu), glavne fotografije ili ilustracije i najava zanimljivih tema. Već je nekoliko puta spomenuta duplerica koja se u časopisu promatra kao cjelina. Isto tako, naslovnica i zadnja stranica trebale bi činiti cjelinu (slika 5.16.). To se može postići uporabom sličnih grafičkih elemenata i boja, ali to ovisi i o sadržaju zadnje stranice. Ukoliko je to reklama, naslovnica i zadnja stranica ne mogu se promatrati kao cjelina.

Slika 5.16. Naslovnica i zadnja stranica kao cjelina

5.4.4. Unutrašnjost časopisa

Sadržaj i impressum najčešće se nalaze na drugoj i/ili trećoj stranici. U slučaju studentskog lista STAK, druga stranica rezervirana je za reklamu sponzora, a sadržaj i impressum objavljeni su na trećoj stranici (slika 5.17.). Pojedini sadržaji mogu se i dodatno izdvojiti uporabom fotografija.

Tema broja najopsežnije je obrađena tema u časopisu (slike 5.18., 5.19. i 5.20.). Sadrži broje novinarske forme i grafički prikaze kako bi se čitatelju što bolje predstavila određena tematika.

Stranice koje se nalaze u sredini časopisa i zajedno čine cjelinu nazivaju se duplericama. U ovom slučaju, to su četrnaesta i petnaesta stranica (slika 5.21.). Stranice unutar časopisa najčešće se slažu kao *lažne duplerice*, kao što je prikazano na slikama 5.22. i 5.23.

Slika 5.17. Prostor za reklamu, sadržaj i impressum

temabroj

MEDUNARODNA SURADNJA I MOBILNOST U OBRAZOVANJU

Razmjena studenata

Velik broj naših studenata svake godine sudjeluje u nekom obliku međunarodne suradnje. Jedan oblik takve suradnje je i program studenata mobilnosti ERASMUS u okviru kojeg studenti mogu provesti jedan dio studija studirajući na visokom učilištu u inozemstvu što značajno pridonosi njihovoj samostalnosti, kulturnoj obogaćenosti, poznavanju stranih jezika i sposobnosti rada u multikulturalnim sredinama. Osim u programu ERASMUS, naši studenti sudjelovali su i na raznim međunarodnim konferencijama, ljetnim školama i natjecanjima, a ove godine FOI su posjetili studenti iz Amerike i Belgije

PRIREDILI: KATARINA PAŽUR I KREŠIMIR VARGA. FOTOGRAFIJE IZ ARHIVE FAKULTETA

1. Austrija

Davor Stojanović, Sandro Njegovan, Šarmina Pavetić, Igor Mirković, Marko Šuker i Zlatan Letić u sklopu ERASMUS studijskog boravka pet mjeseci u studiju u Grazu na Sveučilištu Karlo Franzi.

2. Slovenija

Orzano Rokov i Bogdan Okreša Đurić, članovi Studentskog zboru, u ljetnom semestru su sudjelovali su na ERASMUS studijskom programu Ozano u Evropskom centru Maribor, a Bogdan u Institutu Žofia Stefan.

3. Luksemburg

Tentimilj Mikulčić bio je u ljetnom semestru na ERASMUS stručnoj praktici u Javnom intrazavisnom centru Henri Tudor u Luksemburgu.

4. Irska

Sunčica Pavetić u ljetnom semestru obavljala je praktiku u Irskoj, u Medunarodnom inovacijskom centru u Irskoj nije dobrodošla. Osim finansijske potporu koju se dobiva u Irskoj, nema potporu za studiju, tako da je ostala baviti se praktikom i da sam u "Varazdinu". Ova praksa nije bila ponudena na samom popisu, već ju je Sunčica sama pronašla. "S obzirom da sam htjela vidjeti Irsku i iz perspektive nekog tko tu radi, tako da sam kroz razgovore s drugim studentima i profesorima, učinila da mi se učitelj posla molbe. Dobila sam nekoliko odgovjena, neli se nisu uspore javili, ali ono što je bilo, dobila sam i pozitivan odgovor da Sveučilišta u Corku koje me vifo rado primilo."

5. Velika Britanija

Dino Alagić, Sanja Budil, Tin Fister, Krešimir Horvat, Martin Kalapac, Josip Lisec, Jurica Matković, Nives Mihaljević, Damira Pavić i Kristina Šimunić u Engleskoj. Daniel Stremkić i Josip Žember sudjelovali su u Manchesteru na dvotjednom internacionalnom seminaru iz provođenja istraže u području elektroničkog poslovanja. Studente su pratili prof. dr. sc. Neven Vrček i doc. dr. sc. Markus Schatten.

6. Portugal

Matjež Vidovnik pod ljetnim praznicima bio je na stručnoj praktici u tvrtki Tecla Colorido u Portugalu.

7. Nizozemska

Krešimir Horvat i Kristina Samočanec su u Nizozemskoj učinili praktiku na Sveučilištu primjenjenih znanosti u Nizozemskoj.

8. SAD (Orlando i Chicago)

U okviru akademске suradnje između University of Central Florida i našeg Fakulteta, u Varazdinu su od 17. do 25. lipnja 2012. godine sudjelovali studenti na međunarodnoj studentičkoj konferenciji boravili studenti u Orlando i Chicagu. Studenti UCF-a već su u prije (2010. godine) posjetili naš Fakultet, a naši su studenti u sklopu povratne razmjene posjetili UCF 2011. godine.

9. Belgija

Na našem Fakultetu u srpnju je održana ljetna škola za studente iz Belgije.

10. Srbija

Dina Korent i Đurđica Kantoci sudjelovali su u Projektnoj školi 2012: Poslovanje u digitalnom okruženju na Fakultetu organizacionih nauka u Beogradu.

11. Slovenija

Dinko Svetić u ožujku je sudjelovao na međunarodnoj konferenciji Challenge 2012 u Ljubljani (Sloveniji). Dinko je postavio rad u Capitolo na temu "Međunarodno jedinstvo: CFI zajednice katedre tehnologije u blisku načinjeće za spomenika na događaju TEDxBled". U natjecanje je bio uvisko rangiran te je privukao pozornost predsjednice organizacije Challenge, na čiji je poziv prisustvovao ovom izuzetnom događaju. Na konferencijskom programu sudjelovali su predstavnici UNESCO-a, sudjelovalo je samo 80 sudionika iz više od 40 zemalja svijeta, a iz Hrvatske samo Dinko i student Ekonomskog fakulteta u Splitu.

12. Švedska

Ivana Đundek, Franjo Puštićki i Ivan Torković sudjelovali su u ljetnoj školi na temu House of future u organizaciji Švedskog Sveučilišta i Mälardalen.

ERASMUS studijski boravak
ERASMUS stručna praksa
ERASMUS intenzivni program
studenti iz inozemstva na FOI-u
ostale međunarodne aktivnosti

Slika 5.18. Prva i druga stranica teme broja

dobrosrce

Fakultet organizacije i informatike svojim studentima pruža mogućnost sudjelovanja u dobrovoljnim akcijama. Štoviše, stvorena je prilika za dugotrajno volontiranje u široj zajednici. Plemenito djelovanje volontiranjem, naročito u dobrovoljne svrhe, pokrenuto je Studentskim konzervatorijem.

Svojim nastojanjem da studente uključuje u aktivnosti koje nisu usko vezane uz studije i poslovne rezultate na fakultetu, Studentski konzervatorij uključuje i druge medije, no i zaposlenike na fakultetu, ali i članovima iste zajednice, pokrenut je trend koji je ubrzao prihvaćen u Fakultetu i koji će proširio začujućom i nadasne povoljnom brzinom.

Dodjela priznanja volonterima

Nakon organizacije i informatike krajem svibnja održana je svečanost dodjele priznanja i zahvaljivanja studentima, djeletnicima i studentkama na Fakultetu, a uključujući i studentku savjetnicu i organizatoricu božićne dobrovoljne akcije FOI-a i partnera iz lokalne zajednice. Tijekom svečanosti, prisutnima se pozdravim povorin obratio prof. dr. sc. Vjeron Strahona, dekan FOI-a, koji je istaknuo da je upravo ova svečanost najdovijljiviji primjer jedne od tri misije sveučilišta, društvene odgovornosti. Uz dekanu FOI-a, svečanost je predstavila i savjetnica dr. sc. Maja Horning, Vidaček Haini i doc. dr. sc. Sandra Lovrenčić, inicijatorica Centra za volontiranje na FOI-u te Maja Horning, predstavnica Studentskog zbora FOI-a, koji je vrlo aktivno upravo u volonterskim aktivnostima.

Studentici svih volonterskih aktivnosti na Fakultetu u prošloj akademskoj godini

DOBROVOLJNE AKTIVNOSTI STUDENATA I DJELATNIKA FAKULTETA U PROŠLOJ AKADEMSKOJ GODINI

Putevi dobrote

Uz stalnu potporu Studentskog zbora FOI-a i novopokrenutog Centra za volontiranje, a u suradnji s nizom organizacija diljem Hrvatske, Fakultet studentima omogućuje da sudjeluju u širokoj paleti volonterskih akcija

PIRREDILI: VIOLETA VIDACEK-HAINI, RENATA HORVATEK, BOGDAN OKREŠA DURIC, MAJA HORNING I KRESIMIR VARGA, FOTOGRAFIJE IZ ARHIVE FAKULTETA I STUDENTSKEG ZBORA

Naši studenti i djelatnici sudjelovali su u brojnim volonterskim aktivnostima:

- Commenius Inter-Com-Learning: Basic Skills u suradnji s Varazdinskom fapanijom, Osnovnom školom Petrijanec i partnerima iz Ujedinjenog Kraljevstva, a ciljem poticanja motivacije za učenje stranog jezika u osnovnim školama.

- Paraolimpijski školski dan u suradnji s Hrvatskim paraolimpijskim odborom s ciljem promicanja važnosti sporta i privlačenja različitosti.

- Popularizacija visokog obrazovanja uz primjenu didaktičkog materijala Graduate Pursuit Mystery Cards u suradnji s Canadian Post Secondary Access Partnership, YMCA of Greater Toronto, i Tomislav Špoljar iz Varaždina s ciljem uključivanja svih subjekata sile društvene zajednice u zajedničke akcije i projekte.

- Druženje s učenicima radno okupacijske terapije Centra za odgoj i obrazovanje Tomislav Špoljar iz Varaždina s ciljem uključivanja svih subjekata sile društvene zajednice u zajedničke akcije i projekte.

Studenti i profesori u zajedničkoj izradbi andela

Izradba andela

Studentski zbor je uz potporu Fakulteta i Centra za volontiranje i ove godine organizirao božićnu dobrovoljnici akciju "Pomoći Božić". Prof. dr. sc. FOI-a i učenici Centra za odgoj i obrazovanje Tomislav Špoljar ne samo da su se držali, već su zajednički izradili andele od vate.

Zapoceli smo s drženjem studenata i učesnika Fakulteta u Info Clubu predavača kojeg je organiziralo 150 andela od vate. Nakon tege su studenti FOI-a ujepšali jedno postupne polaznicima CT-a još jednim druženjem i izradom novih andela, istaknući da Maja Horning, dodavši da su djeca sa svojom kreativnošću apsolutno nadmašila očekivanje. Svi izrađeni andeli su ukrasili učionice na Fakultetu ili su podijeljeni za vrijeme sime fakulteta na prigodnoj izložbi.

Božićna akcija Studentskog zbora i CT-a privredna je krajom donacijom slikovica knjižnici CT-a. Darovane knjige polaznicima su dočekali s izuzetnim entuzijasmom. Uz to, učenici su počeli što je Studentski zbor zamolio svoje druge prijatelje, Djeda Mraza (prof. dr. sc. Željko Hutinski) i njegovog pomoćnika Vilenjaka (asistent Tomislav Kišanski), da darov odnesu djeci.

Djed Mraz i njegov pomoćnik Vilenjak

Mudre misli

Ne treba hodati po vodi, ne moraš biti bolji od ostalih, nemara ništa više od onoga što svaki imaju, ali ono što čini razliku, djelešu kojima ostvaruju svoj trag... otisk srca.

NEPOZNATI AUTOR

Nikad ne sumnjaj da mala skupina predanih ljudi može promijeniti svijet. Uistinu, to je jedino što ga je ikad i promijenilo.

MARGARET MEAD

Što god učiniste jednom od ove moje najimanje braće, meni učinite.

MT 25. 40

Volonteri nisu plaćeni, ne zato što je njihov rad besplatan, već zato što je njihov rad neprocjenjiv.

SHERRY ANDERSON

Ne postoje velike stvari, nego samo male stvari učinjene s mnogo ljubavi.

MAJKA TEREZIA

Slika 5.21. Duplerica – Dobro srce

folkalendar

Što se sve dogodilo u prošloj akademskoj godini na Fakultetu organizacije i informatike?

Na Smotri Sveučilišta u Zagrebu FOI je osvojio priznanje za komunikativnost, susretljivost i pristupačnost

"Za Fakultet organizacije i informatike vežu me lijepe uspomene. Ovdje sam predavao Pravo za informaticare. Vidim da je danas postignut znacajni napredak i da je to dobar fakultet s modernim programima i velikim ambicijama. Imaju veliku uspješnu međunarodnu suradnju i važe projekte."

DR. SC. IVO JOSIPOVIĆ, PREDSEDNIK RH

U sklopu CECILIS-a, osim brojnih predavanja i prezentacija, održano je neformalno druženje u Medimurju

Na Danu fakulteta najavljen je izgradnja Sveučilišnog kampusa i studentskog restorana te proširenje smještajnih kapaciteta Studentskog doma

"FOI je ujek znao graditi se i sveučilište. On treba nas i mi trebamo FOI."

PROF. DR. SC. ALEXA BIELŠ, REKTOR SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Osim brojnih gostujućih predavača, FOI su posjetili ministar regionalnog razvoja, veleposlanik Svicaške i veleposlanik NR Kine

"FOI je ujek znao graditi se i sveučilište. On treba nas i mi trebamo FOI."

PROF. DR. SC. ALEXA BIELŠ, REKTOR SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Na Danu razvoja karijera studenti su slušali o tome kako je to izaći na tržištu rada te što sve očekuje jednog FOI-jeva. Bivši i sadašnji studenti podijeli su iskustva o traženju posla i pokretanju tvrtki

Na Danu razvoja karijera studenti su slušali o tome kako je to izaći na tržištu rada te što sve očekuje jednog FOI-jeva. Bivši i sadašnji studenti podijeli su iskustva o traženju posla i pokretanju tvrtki

1. 21.- 23. RUJNA - Početak nove akademске godine na pred-diplomskim i diplomskim studijima Fakulteta

2. 13.- 15. LISTOPADA - Studenti i djeletnici Fakulteta sudjelovali su na Smotri Sveučilišta u Zagrebu

3. 17. STUDENOGA - U suradnji s Noknjom održan Dan mobilnih tehnologija i obilježen milijunu preuzimanje Remota

4. 16. PROSINCA - Svečanom sjednicom i podjelom priznanja zaslужnim nastavnicima i studentima obilježen Dan fakulteta

5. 2. VEJLJACE - Veleposlanik NR Kine Shen Zhifei održao je predavanje o odnosima između Kine i Hrvatske

6. 28. VEJLJACE - Posjet XIV. narastajuća i djeletnica Ratne škole Ban Josip Jelačić Fakultetu

7. 20. OŽUJKA - Održan S. dan međunarodne suradnje na Fakultetu organizacije i informatike

8. 27. OŽUJKA - Fakultet je posjetila delegacija Mykolas Romeris partnerskog sveučilišta iz Litve

9. 6. TRAVNJA - Susret ministra znanosti, obrazovanja i sportsa Željka Jovanovića s predstavnicima FOI-a i Studentskog centra

10. 24.- 25. TRAVNJA - Održan FOI CORE, natjecanje u rješavanju studija slučaju i području informatici i marketinga

11. 3. SVIBNJA - Posjet potpredsjednika Vlade RH i ministra regionalnog razvoja i fondova EU Branka Grčića FOI-u

12. 9. SVIBNJA - Posjet rektora i prorektora Sveučilišta u Varadžinu FOI-u i priprema projekta Sveučilišnog kampusa u Varadžinu

13. 25. SVIBNJA - Brojnim predavanjima i okruglim stolovima obilježen Dan razvoja karijere Sto nakon diplome?

14. 29. SVIBNJA - Svečana dodjela priznanja studentima i djeletnicima koji su sudjelovali u dobrovoljnim aktivnostima

15. 16. LIPNJA - U sklopu FOIJADE, Dana sporta na Fakultetu, održane su natjecanja u malom nogometu i stolnom tenisu

16. 26. LIPNJA - U sklopu kolegija Internet marketing dodjeljene su nagrade najboljim projektima Seles Portfolio App NTH Grupe

PIREDIO: KREŠIMIR VARGA, FOTOGRAFIJE IZ ARHIVE FAKULTETA

Slika 5.22. Lažna duplerica na primjeru rubrike FOI kalendar

Slika 5.23. Lažna duplerica na primjeru rubrike Help desk

5.4.5. Priprema za tisak

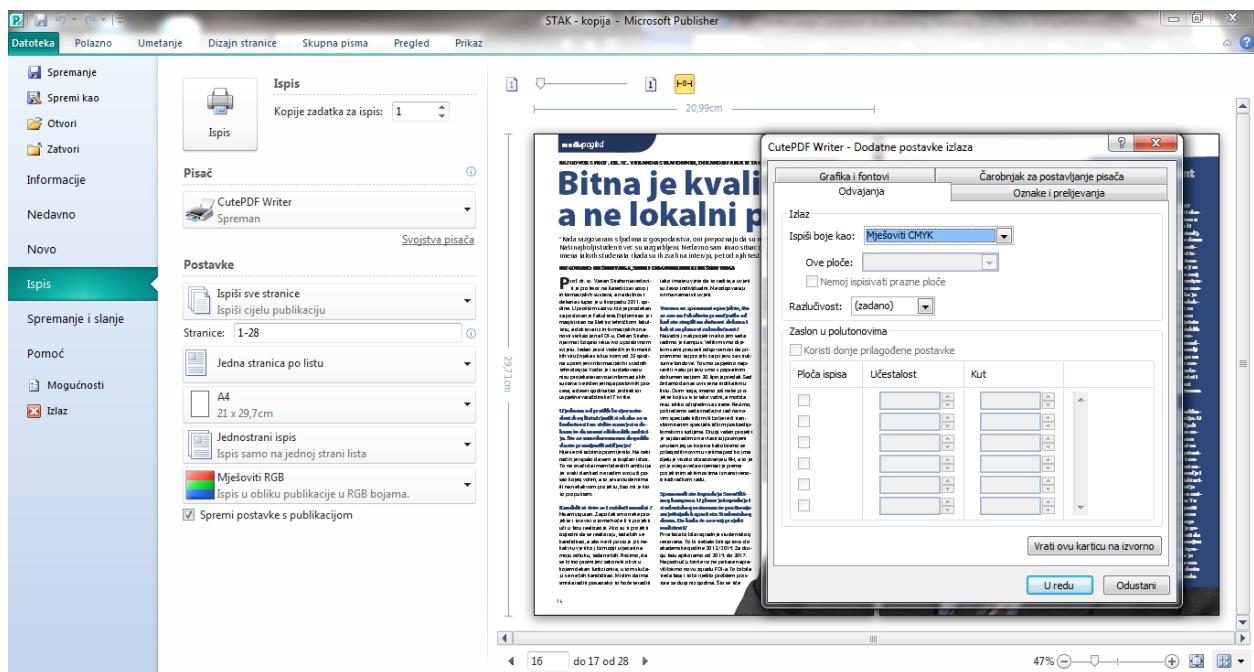
Nakon završetka izrade publikacije, može se koristiti alat za provjeru dizajna (*Informacije – Provjera dizajna*), ali nije baš od neke koristi. Najbolje je ispisati probni primjerak lista te napraviti korekturu. Izgled publikacije može se pregledavati i kod prikaza ispisa (*Datoteka – Ispis*). *MS Publisher 2010* omogućuje nekoliko načina spremanja/ispisivanja konačne publikacije za tiskanje ili objavu na Internetu:

- Datoteke – Spremanje i slanje – Stvorji PDF/XPS dokument*: odličan način za pregled stranica i provjeru dizajna na računalu. Ukoliko je publikacija rađena u CMYK modelu boja, posprema PDF dokument u tom obliku, što znači da će i sve slike biti pretvorene u CMYK model boja (ukoliko su slike u publikaciju stavljene u RGB modelu, *Publisher* automatski pronalazi zamjenske boje). Ukoliko korisnik želi publikaciju male veličine i visoke kvalitete isključivo za pregledavanje na računalu, može privremeno promijeniti model boja natrag u RGB i pomoću navedene opcije spremiti publikaciju u PDF format.
- Datoteke – Spremanje i slanje – Spremanje za komercijalni ispis – Čarobnjak za komercijalni ispis*: moguće je postaviti oznake pisača (obreži oznake, omogući preljeve i oznake preljeva), no konačna PDF publikacija nije prikladna za tisak. Naime, iz nekog neobičnog razloga ne interpretira crnu boju kako bi trebalo. Crna boja trebala bi u

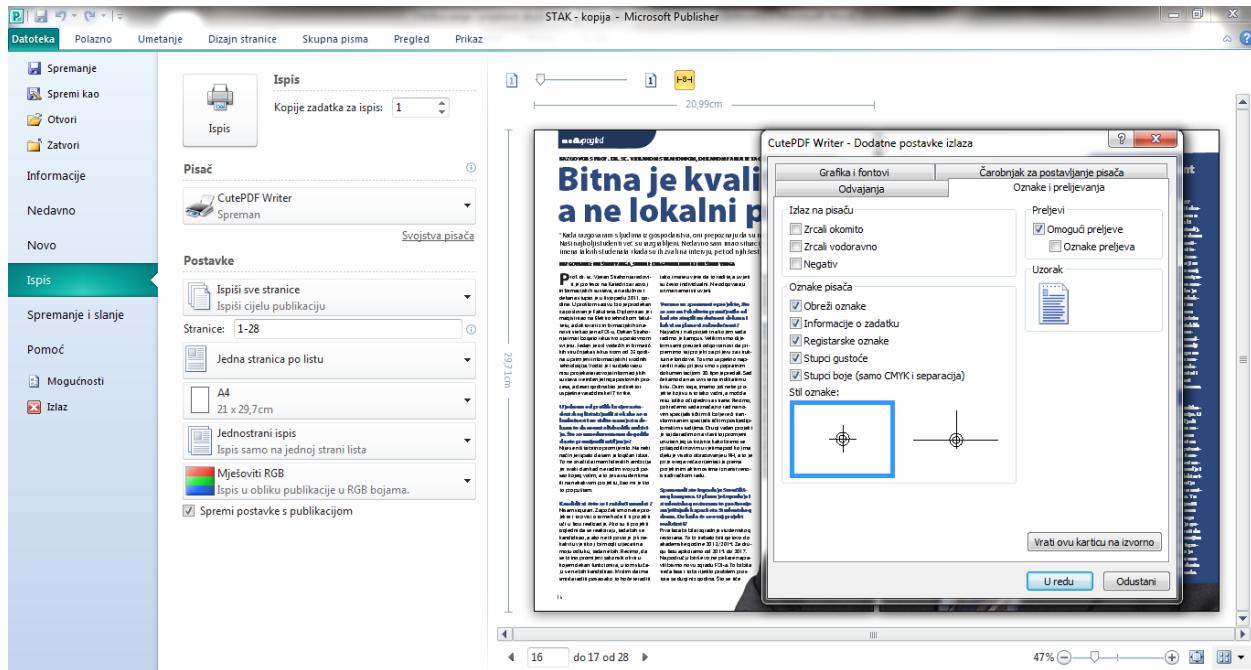
CMYK-u imati vrijednosti 0, 0, 0, 100. No, ova opcija crnu boju interpretira kao kombinaciju svih četiriju komponenti, što nikako nije upotrebljivo za tisk. Stoga je ovu opciju bolje ne koristi. Uz navedenu opciju postoji i opcija za spremanje publikacije (.pub verzija) za drugo računalo koja uključuje povezane grafike.

3. *Datoteke – Ispis:* korištenje virtualnog PDF pisača i postavki ispisa u *Publisheru*. To je najbolji izbor, a u nastavku je opisan postupak korištenja.

Prije svega potrebno je instalirati PDF pisač. Od besplatnih virtualnih PDF pisača, korisnik može odabrati *CutePDF Writer* kojeg podržavaju sve verzije *Windowsa* i zadovoljava profesionalne potrebe za ispis kvalitetne PDF publikacije za tisk. Može se preuzeti i instalirati sa stranice www.cutepdf.com/products/cutepdf/writer.asp. Ovaj virtualni pisač koristi *PS2PDF converter*. Za ovaj virtualni pisač preporučuje se *GPL Ghostscript 8.15*, interpreter otvorenog koda za *PostScript* jezik i PDF format. Može se preuzeti s iste stranice te ga je potrebno instalirati nakon instalacije virtualnog pisača. Nakon instalacije, virtualni pisač je spremjan za uporabu te slijedi podešavanje u alatu. *Publisher* u početnim postavkama omogućuje ispis samo u RGB bojama ili sivim tonovima. No, za tisk je potreban ispis u CMYK-u. Stoga je potrebno postaviti dodatne postavke izlaza. Uz opciju *Jednostrani ispis* nalazi se i opcija *Čarobnjak za postavljanje pisača*. U otvorenom prozoru potrebno je odabrati izbornik *Odvajanja* te pod *Izlaz* postaviti *Ispisi boje kao: Mješoviti CMYK* (slika 5.24.). Odmah se mogu postaviti i oznake pisača (slika 5.25.). U izborniku *Oznake i prelijevanja*, potrebno je označiti *Obreži oznake, Informacije o zadatku, Registarske oznake, Stupci gustoće i Stupci boje* i potvrditi s *U redu*.

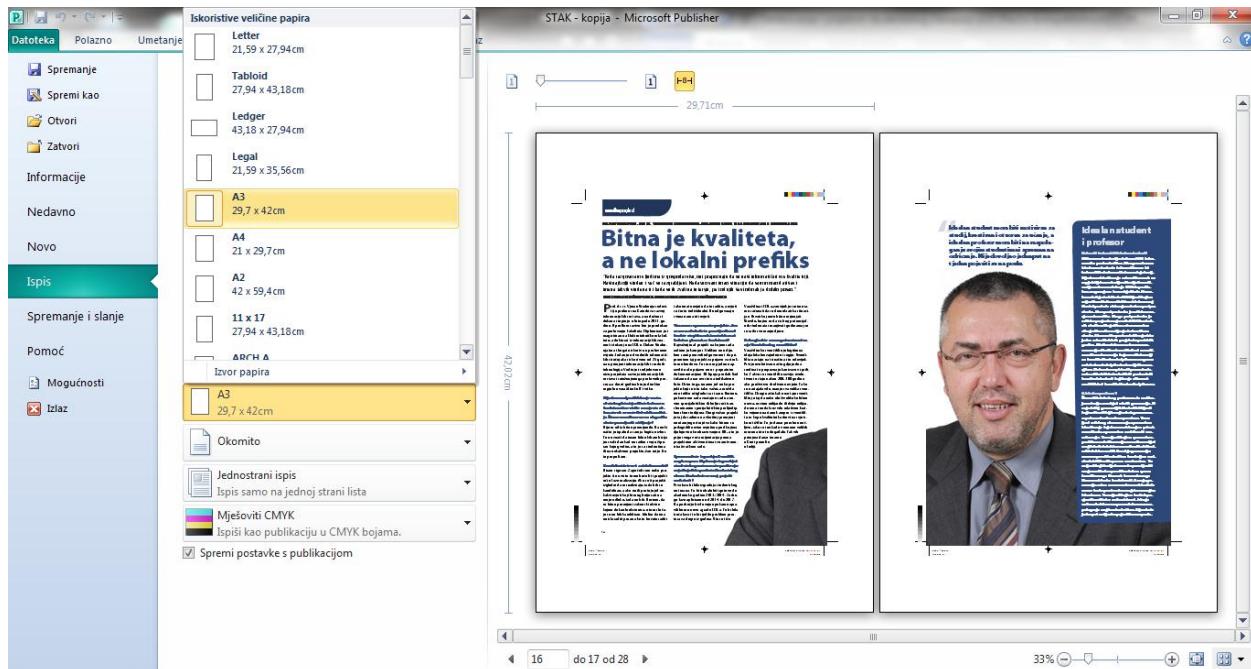

Slika 5.24. Odabir CMYK ispisa boja

Slika 5.25. Podešavanje postavki oznaka i prelijevanja

Nakon podešavanja postavki, može se učiniti da se u prikazu publikacije ništa nije promijenilo. No, promijenile su se boje, ali su dodane oznake i prelijevanja koje korisnik trenutno ne vidi. Zato je potrebno odabrati veći format papira od samog časopisa (može i A3, pa se naknadno stranica može obrezati u *Adobe Acrobatu*). Na taj način sve oznake i napust od 3 mm postaju vidljivi, kao što je prikazano na slici 5.26.

Slika 5.26. Prikaz oznaka i napusta

Za kraj preostaje samo kliknuti na *Ispis*, pričekati dok virtualni pisač ispiše PDF publikaciju (može potrajati poprilično dugo) i pospremiti publikaciju na željeno mjesto. U konačnici to je gotova publikacija sa svim potrebnim elementima za visokokvalitetni tisak (slika 5.27.).

**oznaka ↵
obrezivanja**

FOJADA - DAN SPORTA NA FAKULTETU ORGANIZACIJE I INFORMATIKE

Profesori vs. studenti 4:4

NAPISALA: DIJANA GRD, FOTOGRAFIE IZ ARHVE FAKULTETA

Sredinom lipnja održana je FOJADA, Dan sporta na Fakultetu organizacije i informatike. U jutarnjem sportskom dijelu dana održana su natjecanja u malom nogometu i stolnom tenisu. Konkurenca je bila velika, a igrači su se žustri borili za pobjedu. Zanimljiva je bila i utakmica između djelatnika FOI-a i studenata koja je završila prijateljskim rezultatom 4:4. Navečer je održana podjela nagrada te prigodna fešta za sve sudionike.

**registarska
oznaka ↵**

1. MJESTO **Vertigo**
(Rigo, Perić, Pavelić, Tomić, Ljevak, Švab, Bulić, Halambek, Čanić, Radić)

U malom nogometu zlato je osvojila ekipa **Vertigo**, srebro ekipa **Balavci**, a broncu ekipa **Sons of pitches**. U stolnom tenisu prvo mjesto osvojio je Franjo Runjić, drugo mjesto Maja Pavleković, a treće mjesto Josip Čanić.

3. MJESTO **Sons of pitches** (Horvat, Kocijan, Breznik, Pandžić, Poljak, Gotal, Alić, Ivančić, Tomaš, Trupina)

STAK | BROJ 10 | RUJAN 2012.

**stupac
gustoće ↵**

STAK - kopija
stranica 25

↗ informacije o zadatku

Slika 5.27. Stranica pripremljena za tisk

stupac boje ↵

sportskastranica

OLIMPIJSKE IGRE 2012. LONDON

NAPISAO: SANJIN VUČKOVIC

Sa šest osvojenih medalja, od čega tri zlatne, bile su ovo najuspješnije Olimpijske igre za Hrvatsku te čemo se svi rado sjećati trenutaka ponosa i slave iz Londona koje su nam omogućili naši sjajni sportaši

Najvažniji ovogodišnji sportski događaj u svijetu bile su Olimpijske igre koje su održane u Londonu u razdoblju od 27. srpnja do 12. kolovoza. Hrvatska je bila prisutna u najbrojnijem sastavu do sada, čak 108 sportaša iz Hrvatske uspjelo je izboriti nastup na Igrama, a mogu se pohvaliti i najboljim uspjehom do sada. Hrvatski su predstavnici osvojili tri zlatne medalje, jednu srebrnu i dvije brončane.

Uvjerenljivo je do svoje prve zlate olimpijske medalje došla Sandra Perković, koja je bacila disk dalje od svojih protivnika. U natjecanje je ušla sa statusom favorita, a to je i opravdala tijekom natjecanja, kada je disk bacila 69 metara i 11 centimetara, što je njen osobni rekord. Drugo zlato za Hrvatsku osvojio je javnosti malo poznat Giovanni Cerngoraz, koji je u strelištvu, disciplini trap, nakon napete završnice osvojio prvo mjesto. U finale je ušao sa šeste pozicije, da bi do kraja uspio dostići prvo mjesto koje je držao Talijan Fabbri te je u dodatnom raspucavanju bio bolji i tako došao do najvećeg uspjeha karijere.

Izrazitu dominaciju pokazali su hrvatski vaterpolisti, koji su iz utakmice u utakmicu igrali sve bolje te u finalu s lakoćom svladali Italiju 8:6 za treće hrvatsko zlato na ovim Igrama i šesto ukupno, od osamostaljenja države. Hrvatski veslači u sastavu David Sain, Martin Sinković, Damir Martin i Valent Sinković osvojili su srebrnu medalju u kategoriji četverac na pariče, a s brončnom medaljom oko vrata okitili su se rukometniški te tekvandašica Lucija Zaninović.

Sandra Perković,
osim što je osvojila
zlatu medalju,
postigla je i svoj
osobni rekord u
bacanju diska (69
m i 11 cm)

nedjelja, 9. rujan 2012. 18:13

Međimurje

5.5. Promidžba studentskog lista

Promidžba je važan segment izradbe časopisa. Potencijalne čitatelje potrebno je informirati o studentskom listu prije nego što bude tiskan te pobuditi interes kako bi s nestrpljenjem čekali izlazak novog broja. To se može učiniti na klasičan način (primjerice, usmenim putem ili promidžbenim plakatima). No, danas je sve više popularna promidžba preko društvenih mreža, posebice putem *Facebooka*. Za to su najprikladnije *Facebook* stranice, koje se razlikuju od profila i grupa upravo po tome što su namijenjene promidžbi određenog proizvoda ili usluge. U Hrvatskoj brojne novine i časopisi (primjerice, *Večernji list*, *Modra lasta*, *Mali koncil*) koriste *Facebook* kako bi komunicirali s čitateljima i vrlo su uspješni u tome. Na taj način i sam čitatelj postaje sudionikom stvaranja časopisa, bilo kroz prijedloge i komentare ili kroz potencijalno ostvarivanje suradnje. Iz toga razloga otvorena je i *Facebook* stranica studentskog lista STAK na adresi www.facebook.com/foi.stak (slika 5.28.).

Slika 5.28. Facebook stranica studentskog lista STAK

5.6. Komentari na praktični rad

Za finalnu verziju praktičnog rada zatraženi su komentari od stručnjaka: Željke Horvat-Vukelja, urednice *Modre laste*, Ivančice Tomorad, prof. hrvatskoga jezika, Dobrile Delonga Momić, grafičke dizajnerice i Marka Bausa, diplomiranog dizajnera. Komentari o konceptu, tehničkoj izvedbi, dizajnu i prijelomu studentskog lista s dopuštenjem su objavljeni kao prilog ovome radu.

„Stak je časopis namijenjen informiranju studenata Fakulteta organizacije i informatike Varaždin, ali može poslužiti i kao službeno glasilo i svojevrsna kronika Fakulteta te kao zanimljivo štivo širem sloju čitateljstva. Logo: jednostavan, logičan, zanimljiv, lako pamtljiv, dobro pogodenih dimenzija. Prijelom: standardan, smiren, ujednačen, pregledan, bez grafičkih iznenađenja; rubriciranje jasno i dosljedno provedeno. Odlično izbalansirana količina tekstualnih priloga i pratećih likovnih priloga. Ritmička izmjena velikih cjelina, srednjih i malih pridonosi sadržajnoj i grafičkoj privlačnosti; razbijanje velikih članaka na manje okvire te umetanje grafičkih intervencija pojačavaju čitljivost i zanimljivost tekstualnog sadržaja. Tehnička izvedba: visokokvalitetna! Pohvala zbog animiranja velikog broja suradnika među studentima, pa i među asistentima i profesorima; poželjna povremena suradnja i pokojega vanjskog autora iz lokalne sredine. Bude li finansijskih sredstava, časopis bi itekako vrijedilo objaviti i time započeti novi ciklus izlaženja studentskog glasila FOI-a“ – Željka Horvat-Vukelja [Prilog 3, str. III-IV].

„Studentski list (broj 10, rujan 2012.) novine su pristupačne svakom čitatelju, ali i novine koje poštuju čitatelja ne podilazeći mu jeftinim izborom tema, već ga obavještavaju o događajima, upoznaju s projektima, zabavljaju i, kao svake novine koje je uređivao ovaj glavni urednik, imaju naglašeno humanistički pristup i senzibilitet za dobro i moralno uvijek promovirajući dobrovorne akcije i uspješne mlade ljude koji bi često, u svojoj samozatajnosti, ostali neprimijećeni da im nije pružen ovaj medijski prostor“ – Ivančica Tomorad [Prilog 1, str. I].

„Naslovica začuđujuće dobra, sve po pravilima struke. Nije *predizajniran*, što se događa kod mnogih časopisa u zadnje vrijeme. Čitatelj se lako snalazi u časopisu i čita ono što ga trenutačno zanima. Neke stranice su vrlo atraktivno prelomljene, tako da je zanimljivo i nije dosadno. Sve skupa jako dobro“ – Dobrila Delonga Momić [Prilog 4, str. V].

„Postoje nedostaci u dizajnu dok je tehnički vrlo dobar. Idući korak u podizanju kvalitete dizajna išao bi u smjeru rafiniranosti. Također stječe se dojam da je sve zgusnuto, pogotovo je kritično područje oko naslova/podnaslova. S druge strane, uvezši u obzir da niste profesionalac, list je maksimalno kvalitetno napravljen tako da imate moje pohvale“ – Marko Baus [Prilog 2, str. II].

Mišljenje je zatraženo i od osnovnog čitateljstva, studenata Fakulteta organizacije i informatike koji su dobili priliku pogledati finalnu verziju studentskog lista.

„Čim sam dobio studentski list na uvid bio sam oduševljen njegovim izgledom. Odmah me je privukla naslovница i morao sam prelistati cijeli časopis da vidim i što sve ima u njemu i zaista sam impresioniran“ – student Sanjin Vučković [prilog 5, str. VII].

„Uvijek kad uzmem u ruke rad u kojem se nalazi tekst kojem sam autor iznimno mi je važno u kojem se okruženju nalazi moje djelo. Ovaj put takvo što u potpunosti zadovoljava moja pozitivna razmišljanja. Naime, kao osobi sklonoj minimalističkom stilu, drago mi je da je cijeli časopis kreiran na način da je prilagođen mladima. Kada bi se ovakav rad kontinuirano razvijao na našem fakultetu, bio bi jedan od onih koji bi bili stalni čitatelji časopisa i motivatori razvijanja dodatnih ideja“ – student Alen Delić [prilog 5, str. VI].

„Za kraj moram reći da bi ovaj časopis morao biti dio upisnog paketa za brukoše te bi morao biti nezaobilazni dio promocijskog materijala fakulteta. Bilo bi šteta da ovakav kvalitetan časopis ne doživi i drugi broj *pod mišem* kolege Krešimira“ – student Marinko Radić [prilog 5, str. VI].

6. Zaključak

U današnje vrijeme jak je naglasak na vizualnom. Grafički dizajn ima presudnu ulogu u tome hoće li neke novine ili časopis biti čitani. Njegova je uloga da čitatelju približi i pospješi pristup informacijama koje dobiva u nekoj od tiskovnih formi. Lijepo oblikovane stranice časopisa s atraktivnom novinarskom opremom lako će privući čitatelja i zainteresirati ga za čitanje, dok će loš prijelom, ne slijedeće osnovnih tipografskih pravila i pravila čitljivosti odbiti čitatelja od novinarskog teksta bez obzira je li taj tekst kvalitetan ili ne.

Ako se želi pokrenuti izlaženje nekog časopisa, nije dovoljno osmisliti samo kvalitetan koncept i pripremiti zanimljive materijale, već je potrebno osmisliti zanimljiv, privlačan i pregledan način prezentacije tih sadržaja. Navedeno se ostvaruje dizajnom i grafičkim oblikovanjem. Dizajn se odnosi na osmišljavanje postavki i izgleda svih grafičkih elemenata na stranici. Osnovne građevne jedinice dizajna su: prostor, linija, tekst i boja, a odnosi između tih elemenata opisuju se principima dizajna: kontrastom, ponavljanjem, poravnanjem i blizinom. Postupak kojim se pripremljeni tekstualni i slikovni materijali uporabom različitih grafičkih elemenata pretvaraju u stranicu časopisa, naziva se grafičkim oblikovanjem ili prijelomom.

Današnji računalni programi za stolno izdavaštvo omogućuju da se vrlo složeni prijelomi rade na jednostavniji način. Korištenje jednog od takvih alata (*MS Publisher 2010*) opisano je u praktičnom dijelu ovog završnog rada. Konačni rezultat praktičnog dijela je studentski list STAK (Studentska aktivnost) spreman za tiskanje i/ili objavu na Internetu, a u stvaranju njegovog sadržaja sudjelovali su brojni studenti i djelatnici Fakulteta organizacije i informatike.

Praktični rad dobio je od stručnjaka i studenata visoke ocjene za izgled i sadržaj. Tehnička izvedba ocjenjena je visokokvalitetnom, a prijelom dinamičnim, preglednim i prema pravilima struke. Idući korak u podizanju kvalitete dizajna išao bi u smjeru rafiniranosti. Studenti i stručnjaci suglasni su u tome da bi časopis itekako vrijedilo objaviti i time započeti novi ciklus izlaženja studentskog lista.

Literatura

1. Baus, M. (2007), *Osnovna pravila ili vodič za izradu prijeloma časopisa*, skripta sa Škole stvaralaštva Novigradsko proljeće
2. Butler, J., Holden, K. i Lidwell, W. (2006), *Univerzalna načela dizajna*, Mate, Zagreb
3. Explisites, *Format papier A0*, dostupno 17. kolovoza 2012. na www.explisites.com/format-papier-a0.html
4. Hermitage, *Anatomy of colors*, dostupno 31. kolovoza 2012. na shazimalik.wordpress.com/2012/07/21/anatomy-of-colors-i
5. Ibbotson, T., Rudin, R. (2008), *Uvod u novinarstvo, Osnovne tehnike i temeljna znanja*, Mate, Zagreb
6. Kerkez, Z. et al. (2008), *Digitalna fotografija*, Algebra, Zagreb
7. Kralj, L. (2005), *Školski listovi današnjice*, Enter, broj 32, str. 40-45
8. Malović, S. (1995), *Novine*, Dr. Stjepan Malović, Zagreb
9. Malović, S. (2005), *Osnove novinarstva*, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb
10. McWade, J. (2010), *Before & After: Vodič za cool dizajniranje*, Miš, Zagreb
11. Mesaroš, F. (1985), *Tipografski priručnik*, Grafički obrazovni centar, Zagreb
12. Mesaroš, F. (1981), *Tipografsko oblikovanje*, Viša grafička škola, Zagreb
13. Microsoft, *Fontovi – najčešća pitanja*, dostupno 18. kolovoza 2012. na windows.microsoft.com/hr-HR/windows7/Fonts-frequently-asked-questions
14. Mihovilović, M. (2007), *Profesionalni novinar*, Profil, Zagreb
15. Miller, E., *Color Separation*, dostupno 20. kolovoza 2012. na graphicdesign.about.com/od/printproductionglossary/g/separation.htm
16. NSK, *ISBN*, dostupno 5. kolovoza 2012. na www.nsk.hr/isbn
17. NSK, *ISSN*, dostupno 5. kolovoza 2012. na www.nsk.hr/issn
18. Panian, Ž. (2005a), *Informatički enciklopedijski rječnik (@-L)*, Europapress, Zagreb
19. Panian, Ž. (2005b), *Informatički enciklopedijski rječnik (M-Z)*, Europapress, Zagreb

20. Pigac Ljubi, S. i Zajec, J. (2011), *Tiskane serijske publikacije i druga neomeđena građa*, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb, dostupno 3. kolovoza 2012. na www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/02/tiskane-serijske-publikacije_final_zadnja.pdf
21. Primorac, B., Šimeg, M. i Šojat, A. (2010), *Novinarstvo u školi*, Školska knjiga, Zagreb
22. Rena, K. (2012), *Samo svoj dizajner – osnove grafičkog dizajna za neprofesionalce*, dostupno 17. kolovoza 2012. na issuu.com/dragon.hr/docs/sam_svoj_dizajner
23. Serban, A., *Typeface Anatomy*, dostupno 18. kolovoza na typography.ro/2008/11/30/anatomia-fontului-typeface-anatomy/
24. UNESCO (1964), *Record of the general conference*, United Nations Educational Scientific and Cultural Organization, Pariz, dostupno 1. kolovoza 2012. na unesdoc.unesco.org/images/0011/001145/114581e.pdf
25. Vectortuts: *Open the Door into the Science of Color Theory*, dostupno 31. kolovoza 2012. na vector.tutsplus.com/articles/theory/open-the-door-into-the-science-of-color-theory
26. WebRiti: *Free Online Tools to convert RGB to CMYK*, dostupno 31. kolovoza 2012. na www.webriti.com/index.php/color/online-tools-convert-rgb-to-cmyk
27. Williams, R. (2008), *The Non-Designer's Design Book: Design and Typographic Principles for the Visual Novice (3rd ed.)*, Peachpit Press, Berkeley

Časopisi i novine iz kojih su preuzeti slikovni materijali

1. *Kap*, školski list učenika Srednje škole Zlatar, br. 7, šk. god. 2007./2008. (slika 2.2.)
2. *Kap*, školski list učenika Srednje škole Zlatar, br. 8, rujan 2009. (slike 3.10. i 4.7.)
3. *Modra lasta*, zabavno-poučni časopis za mlade, br. 1, šk. god. 2011./2012. (slika 2.1.)
4. *Studentski list*, br. 9, srpanj 2008. (slika 5.1.)
5. *Sunday Journal and Star*, nedjelja, 29. srpnja 1934. (slika 1.1.)
6. *The New York Times*, ponедjeljak, 11. studenog 1918., godina 68, br. 22.206 (slika 1.1.)
7. *Večernji list*, nedjelja, 2. rujna 2012., godina 53, br. 17.484 (slika 1.1.)
8. *Zlatarske iskrice*, školski list učenika OŠ Ante Kovačića, Zlatar i područnih škola u Donjoj Batini i Martinšćini, broj 11, šk. god. 2007./2008. (slike 4.1. i 4.7.)

Popis priloga

- Prilog 1. Recenzija Ivančice Tomorad, prof. hrvatskoga jezika
- Prilog 2. Recenzija Marka Bausa, diplomiranog dizajnera
- Prilog 3. Recenzija Željke Horvat-Vukelja, urednice Modre laste
- Prilog 4. Recenzija Dobrile Delonga Momić, grafičke dizajnerice
- Prilog 5. Komentari studenata Fakulteta organizacije i informatike
- Prilog 6. STAK, studentski list Fakulteta organizacije i informatike, Varaždin, broj 10, rujan 2012., prilog dostupan na priloženom CD mediju (stak_tisak.pdf – verzija pripremljena za tisak, stak_web.pdf – verzija pripremljena za objavu na Internetu)

Prilog 1. Recenzija Ivančice Tomorad, prof. hrvatskoga jezika

Šalje: Ivančica Tomorad
Naslov: Komentar
Datum: Ned, rujan 9, 2012 7:23 am
Prima: krvarga@foi.hr

St@k – Studentska aktivnost – Studentski list Fakulteta organizacije i informatike, rujan 2012.

Studentski list Fakulteta organizacije i informatike (broj 10, rujan 2012.) novine su pristupačne svakom čitatelju, ali i novine koje poštuju čitatelja ne podilazeći mu jeftinim izborom tema, već ga obavještavaju o događajima, upoznaju s projektima, zabavljaju i, kao svake novine koje je uređivao ovaj glavni urednik, imaju naglašeno humanistički pristup i senzibilitet za dobro i moralno uvijek promovirajući dobrotvorne akcije i uspješne mlade ljude (*Portreti kreativaca*) koji bi često, u svojoj samozatajnosti, ostali neprimjećeni da im nije pružen ovaj medijski prostor. Ovakav novinarski pristup, koji oduvijek krasiti Krešimira Vargu, iskrenost i neposrednost u kontaktu, novinarska inteligencija, ali istovremeno upornost i ambicioznost, otvara mu sva vrata pa se na njegov upit za intervju oduvijek odazivaju i najzaposleniji i najinteresantniji sugovornici (prof. dr. sc. Vjeran Strahonja, dekan Fakulteta). Osnove novinarske opreme teksta Krešimiru Vargi su u malom prstu i na to ne treba trošiti riječi, a sve novine koje je uređivao odlikuju se raznolikošću novinarskih formi i u formalnom obliku nikad nisu dosadne i ne umaraju čitatelja (od događajnice, intervjuja do stripa). Grafički dizajn nemametljivo nosi prepoznatljivi pečat majstora; odličan izbor fotografija, stranice koje odmaraju oči, poštivanje pravila struke u izboru i veličini slova, rasporedu teksta, omjerima teksta i fotografije i sve ostale dobre osobine ovih novina priskrbile su Krešimiru Vargu najizvrsnije pohvale grafičkih urednika u Školskoj knjizi i na državnom natjecanju Lidorano još davne 2009. godine (kad je školski list SŠ Zlatar Kap, koji je K. V. uređivao, uvršten među petnaestak najboljih u RH).

Mislim da je K. V. ponovno uredio novine koje će sigurno naći put do čitatelja zahvaljujući svojoj kvaliteti u sadržajnom (tema broja) i formalnom smislu; od izbora tema, pristupa tim temama, raznolikosti novinarskih oblika, do odlične fotografije (iz arhive fakulteta), iskričavih grafičkih rješenja, prepoznatljivog dizajna (od skladnog formata novina do perfekcionizma u izgledu svake stranice) i osobnog novinarskog potpisa karakteristika kojeg je i da nema novinarskoga piratstva, već su uвijek točno navedeni autori i izvori informacija i poveznice sa stranicama gdje ih se može pronaći još. Ono što kao lektor moram spomenuti je da Krešimira Vargu odlikuje izuzetna pismenost i poznavanje hrvatskoga jezika. Da nam je barem danas više ovakvih urednika, novina i novinara! Čestitamo.

Ivančica Tomorad, prof. hrvatskoga jezika

Prilog 2. Recenzija Marka Bausa, diplomiranog dizajnera

Šalje: Marko Baus
Naslov: osvrt na list st@k
Datum: Pon, rujan 10, 2012 6:15 pm
Prima: krvarga@foi.hr

Krešimire,
pogledao sam Vaš list i rekao bih da je korektno napravljen. Postoje nedostaci u dizajnu dok je tehnički vrlo dobar.

Idući korak u podizanju kvalitete dizajna išao bi u smjeru rafiniraniosti. Tu prvenstveno mislim na izbor i tretiranje fonta, paleta boja i drugih grafičkih elemenata poput ploha - podloga.

Također stječe se dojam da je sve zgušnuto, pogotovo je kritično područje oko naslova/podnaslova. Generalno biste trebali ostavljati više prostora između elemenata, dobiti ćete prozračniji i elegantniji dizajn.

S druge strane, uzevši u obzir da niste profesionalac, list je maksimalno kvalitetno napravljen tako da imate moje pohvale.

Srdačan pozdrav
Marko Baus

Marko Baus, director
Parabureau
Preradovićeva 8, Zagreb HR-10000
+385 1 4811097
www.parabureau.com

Prilog 3. Recenzija Željke Horvat-Vukelja, urednice Modre laste

Šalje: Željka Horvat
Naslov: recenzija
Datum: Uto, rujan 11, 2012 10:14 am
Prima: krvarga@foi.hr

Željka Horvat-Vukelja
urednica Modre laste
Školska knjiga, d. d.
Masarykova 28
Zagreb

STAK časopis studenata FOI-a Recenzija

Stak je časopis namijenjen informiranju studenata Fakulteta organizacije i informatike Varaždin, ali može poslužiti i kao službeno glasilo i svojevrsna kronika Fakulteta te kao zanimljivo štivo širem sloju čitateljstva.

Logo

Jednostavan, logičan, zanimljiv, lako pamtljiv, dobro pogodenih dimenzija

Sadržaj

Rubrike zadovoljavaju potrebe studenata za informacijama o studiju i zbivanjima na Fakultetu. *Dogadajnica* aktualna, vrlo pregledna, s osobito dobro riješenim povezivanjem slike i teksta. Tema broja dobro pogodena, studentima korisna i poticajna zbog praktičnih savjeta i informacija, širem čitateljstvu zanimljiva zbog dovoljno raznovrsnih i ne predugih priloga. *Putevi dobrote*, rubrika netipična za studentsko glasilo, baca dodatno pozitivno svjetlo na Fakultet pokazujući i njegovu povezanost s gradom i županijom.

Jezik

Standardni suvremeni hrvatski jezik, jednostavan ali njegovan izričaj, sa šarmantnim umetcima na dijalektu (slobodno bi takvih umetaka moglo biti i više!).

Naslovna stranica

Pregledna, mladenačka, s dobro uočljivim simpatičnim likom i zanimljivim grafičkim dodatcima; tri najavna teksta posve dovoljna.

Oprema članaka

Časopis je dosljedno rubriciran, a svaki prilog uzorno novinski opremljen; naslovi sadržajno manje-više standardni, a u podnaslovima apostrofirani najzanimljiviji dijelovi priloga, kao mamac za čitatelje.

Omjer količine teksta i likovnih priloga

Odlično izbalansirana količina tekstualnih priloga i pratećih likovnih priloga – fotografija i vinjeta; obilato korištenje fakultetske fotografске arhive, ali i dobra zastupljenost fotografija snimljenih specijalno za ovaj broj časopisa.

Prijelom

Standardan, smiren, ujednačen, pregledan, bez grafičkih iznenađenja; rubriciranje jasno i dosljedno provedeno.

Dinamika

Ritmička izmjena velikih cjelina (na šest stranica) srednjih (na dvije) i malih pridonosi sadržajnoj i grafičkoj privlačnosti; razbijanje velikih članaka na manje okvire te umetanje grafičkih intervencija (npr. legenda s kružićima u boji na 7. str.) pojačavaju čitljivost i zanimljivost tekstualnog sadržaja.

Tehnička izvedba

Visokokvalitetna!

Suradnici

Pohvala zbog animiranja velikog broja suradnika među studentima, pa i među asistentima i profesorima; poželjna povremena suradnja i pokojega vanjskog autora iz lokalne sredine.

Osobni pogled

Časopis sam pročitala sa zanimanjem i simpatijama, koje su s čitanjem rasle. Usput sam nešto i naučila o novim načinima obrazovanja. Sve pohvale glavnom uredniku Krešimiru Vargi i njegovim suradnicama i suradnicima! Bude li financijskih sredstava, časopis bi itekako vrijedilo objaviti i time započeti novi ciklus izlaženja studentskog glasila FOI-a.

Željka Horvat-Vukelja

Prilog 4. Recenzija Doprile Delonga Momić, grafičke dizajnerice

Šalje: Doprila delonga dizajn
Naslov: komentari na diplomski rad
Datum: Sri, rujan 12, 2012 3:40 pm
Prima: krvarga@foi.hr

Evo, šaljem ti svoje opaske.
Sve skupa: Odličan 5.

Gorice 101 a, 10000 Zagreb
tel. 01/2360 396, 098 90 515 40

Naslovnica: začuđujuće dobra, sve po pravilima struke: velika slika, s crtežima rukom kao dekoracijom. Izvučena tri naslova iz broja (obično se pretjera s time).

Nije "predizajniran", što se događa kod mnogih časopisa u zadnje vrijeme. Kad je časopis "predizajniran" tada on ne zove na čitanje, već na prelistavanje. Pregledan je, dobro su riješene egide. Čitatelj se lako snalazi u časopisu i čita ono što ga trenutačno zanima.

Neke stranice su vrlo atraktivno prelomljene, tako da je zanimljivo i nije dosadno.

Str. 4-5 izvrstan uvod u list.

Zanimljivo riješene strane s najosnovnijim informacijama za brucoše, lijepo uklopljen rukom pisan tekst s naslovima i crtežima, kao i na naslovnici.

Mala zamjerka, tehničkog tipa na str. 14-15: kad prelamaš duplericu moraš paziti na "bunt", gdje se spajaju dva lista da ne ide puno teksta i ako ide npr. naslov da slovo ne ide preko bunta.

Na stranici 16-17 nije potrebno stavlјati paginaciju preko slike.

Izbjegavaj dijeljenje riječi u leadovima.

Sve skupa jako dobro.

Pogledala sam novu varijantu, sad je sve OK, ali probaj još na 14-15 stranici varijantu: na 14 str. stavi cijeli podnaslov a "priredili..." na 15. Treba izbjegavati da veća količina teksta ide preko "bunta", ako veća količina teksta prolazi preko bunta, mora postojati dobar raznog.

Prilog 5. Komentari studenata Fakulteta organizacije i informatike

Uvijek kad uzmem u ruke rad u kojem se nalazi tekst kojemu sam autor iznimno mi je važno u kojem se okruženju nalazi moje djelo. Ovaj put takvo što u potpunosti zadovoljava moja pozitivna razmišljanja. Naime, kao osobi sklonoj minimalističkom stilu, drago mi je da je cijeli časopis kreiran na način da je prilagođen mladima, no ujedno nema prenaglašenu tu notu. S druge strane, sadržaj je u potpunosti okrenut pozitivnim razmišljanjima i motiviranju studenata, a što je, po mom osobnom mišljenju, vrlo važno. Konačno, tek je poneka rečenica u cijelom časopisu koju možda ne bih u potpunosti pročitao, a što ukazuje na očito dobro prilagođen ukupni sadržaj. Kada bi se ovakav rad kontinuirano razvijao na našem fakultetu, bio bi jedan od onih koji bi bili stalni čitatelji časopisa i motivatori razvijanja dodatnih ideja.

Alen Delić

Studentski list Fakulteta organizacije i informatike Stak urednika Krešimira Varge me izuzetno iznenadio kvalitetom sadržaja i dizajnom. Posebno moram pohvaliti dizajn te moram primijetiti da je kolega vodio računa i o najsitnjim detaljima. Uzmimo kao primjer sadržaj kojemu je boja fonta inspirirana bojama službenog FOI logo-a. Smatram da su preglednost, lakoća čitanja i dinamičnost časopisa jedni od bitnijih karakteristika svakog časopisa, a Stak može biti školski primjer ovih karakteristika. Što se tiče samog sadržaja moram priznati da je veoma informativan te sadrži zanimljive i korisne informacije. Za kraj moram reći da bi ovaj časopis morao biti dio upisnog paketa za brucoše te bi morao biti nezaobilazni dio promocijskog materijala fakulteta. Bilo bi šteta da ovakav kvalitetan časopis ne doživi i drugi broj „pod mišem“ kolege Krešimira.

Marinko Radić

Dizajn časopisa je dinamičan i nesputan, ali i veoma pregledan. Sadržaj je koristan i za studente koji tek upisuju pa trebaju neke smjernice, ali i za starije studente koji žele studirati u inozemstvu. Svatko može pronaći nešto zanimljivo, korisno i zabavno u ovom časopisu.

Andelko Spevec

Prema mom mišljenju STAK je veoma vizualno i sadržajno privlačan. Sadržaj lista je vrlo zanimljiv i poučan te prikazuje pregled važnih događaja. Veoma mi se sviđa dio s pomoći brucošima jer su takve informacije njima veoma korisne. Najviše me se dojmio sam izgled lista te sam prilikom listanja dobila veliku želju da sve pročitam. Smatram da je vizualna privlačnost i

preglednost veoma bitna i u usporedbi sa studentskim listovima koje sam dosad vidjela, mislim da je STAK jedan od najboljih.

Lorena Tomić

Čim sam dobio studentski list na uvid bio sam oduševljen njegovim izgledom. Odmah me je privukla naslovnica i morao sam prelistati cijeli časopis da vidim i što sve ima u njemu i zaista sam impresioniran. Ima zanimljivih sadržaja za sve i siguran sam da će svi koji uzmu časopis u ruke pročitati barem poneki članak. Osim brojnim informacija o fakultetu, ima i nekoliko stranica koje nisu vezane uz fakultet, ali su itekako zanimljive studentima kao „offtopic“ i „cooltura“. Moram priznati da strip nisam razumio, no sve ostalo mi je odlično te sam siguran da će i ostali studenti biti oduševljeni.

Sanjin Vučković